

Regăsește
România

**Viziunea
Federației
Coaliția
Natura 2000
pentru
sistemul de
management al
rețelei de
arii protejate din
România**

2019 – 2028

www.regasesteromania.ro
www.natura2000.ro

**Ariile naturale protejate
sunt vitale pentru România și asigură păstrarea
unicității țării noastre în comunitatea europeană,
contribuind la creșterea calității vieții și la dezvoltarea
durabilă a societății românești. Aceste realități merită
promovate de autoritățile Statului și recunoscute de
publicul larg.**

FEDERAȚIA COALIȚIA NATURA 2000

Cuprins

CAPITOLUL 1	
Introducere	11
Ariile protejate în România și sistemul de management al acestora	12
Despre viziune	13
CAPITOLUL 2	
Situația actuală a ariilor protejate	15
CAPITOLUL 3	
Principii pentru managementul ariilor protejate din România	19
CAPITOLUL 4	
Viziunea pentru anul 2050	27
CAPITOLUL 5	
Abordarea strategică pentru managementul rețelei de arii protejate în perioada 2019-2028	30
CAPITOLUL 6	
Planul strategic de acțiune	35
Pilonul 1: Rețea de arii naturale protejate reprezentativă și coerentă	37
Pilonul 2: Sistem eficient de management	41
Pilonul 3: Resurse financiare și tehnice pentru management	45
Pilonul 4: Capacitate profesională și instituțională	48
Pilonul 5: Conștientizare publică și acceptanță socială	51
Pilonul 6: Contribuția ariilor protejate la dezvoltarea durabilă	53

ACDB	Asociația pentru Conservarea Diversității Biologice
AP	arie naturală protejată/arii naturale protejate
ARBDD	Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
ANAAP	Asociația Națională a Administrațiilor de Arie Protejate
ANANP	Agenția Națională pentru Arie Naturale Protejate
CBD	Convenția pentru Diversitate Biologică (în engleză)
EQF	European Qualification Framework (Cadrul European pentru Calificare)
ESCO	European Classification of Skills, Competences, Qualifications and Occupations
FCC	Fundația Conservation Carpathia
HNV	high nature value grasslands (pajiști cu înaltă valoare naturală)
ICAS	Institutul pentru Cercetări și Amenajări Silvice
ICCA	Indigenous and Conserved Community Areas
IUCN	International Union for Conservation of Nature (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii)
ONG	organizație non-guvernamentală
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
Propark	Propark – Fundația pentru Arie Protejate
PUG	plan urbanistic general
PUZ	plan urbanistic zonal
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
PVRC	păduri cu valoare ridicată de conservare
SCI	situri de importanță comunitară
SDG	Sustainable Development Goals (Obiectivele de Dezvoltare Durabilă)
SOR	Societatea Ornitologică Română
SPA	arii de protecție specială avifaunistică
SRS	Societatea Română de Sălbăticie
UE	Uniunea Europeană
ZPI	zonă de protecție integrală, în care sunt permise anumite activități tradiționale
ZPS	zonă de protecție strictă
WWF	World Wide Fund for Nature

Note:

(1) formularea „arii protejate”, utilizată în mod frecvent în text, reprezintă forma scurtă pentru arie naturale protejate;

(2) Coaliția ONG, utilizată în textul acestui document se referă la Federația Coaliția ONG Natura 2000

Glosar de termeni

Arie naturală protejată – zonă terestră și/sau acvatică în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică ori culturală deosebită, care are un regim special de protecție și conservare, stabilit conform prevederilor legale.¹

Arie de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) – ariile protejate desemnate pentru protecția speciilor de păsări de interes comunitar stabilite în conformitate cu prevederile Directivei 79/409/CEE din 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice.

Competențe (profesionale) – abilitățile – care includ cunoștințe, aptitudini și atitudinile – necesare unui individ pentru a-și face treaba bine (Organizația Mondială a Muncii).

ICCA – (en. Indigenous and Conserved Community Areas) – zone protejate (adesea *de facto* dar fără a fi declarate oficial arie protejate) aparținând comunităților locale și populațiilor indigene.

Conservarea naturii (sau biodiversității) – ansamblul de măsuri care se pun în aplicare pentru menținerea habitatelor și a populațiilor de specii de faună și floră sălbatice într-o stare favorabilă, respectiv pentru refacerea lor, astfel încât să se asigure sănătatea mediului în beneficiul societății.

Guvernanța sau sistemul de decizie reprezintă interacțiunile dintre structuri, procese și tradiții care influențează modul în care sunt exercitate puterea și responsabilitățile, sunt luate deciziile, iar cetățenii și alți factori interesați își pot exprima opinia .

Factori interesați – persoane fizice sau juridice (agenții, organizații, instituții) sau grupuri fără personalitate juridică ce au un interes sau sunt afectate direct sau indirect, care pot influența sau pot fi influențați de decizii și acțiuni de management legate de un anumit domeniu.

Profesionalizare – conferirea unui caracter profesional, transformarea într-o profesie.

Servicii de mediu (sau servicii ecosistemice) – ansamblul de servicii pe care natura le oferă omului și societății (de exemplu: purificarea aerului și apei, stocarea dioxidului de carbon, formarea și protecția solului, polenizarea, resursele genetice, reglarea climei).

Sit Natura 2000 – arie protejată de interes comunitar desemnată în baza obligației asumate la aderarea la Uniunea Europeană, în baza Directivelor „Păsări” și „Habitat” fie ca

situri de protecție specială avifaunistică (SPA), sau ca situri de interes comunitar (SCI).

Situri de Importanță Comunitară (SCI) – arie protejate desemnate conform Directivei 92/43/CEE din 1992 privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice. Sunt concepute să „contribuie semnificativ la menținerea ori restaurarea la o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale prevăzute în anexa nr. 2 sau a speciilor de interes comunitar prevăzute în anexa nr. 3 și care contribuie semnificativ la coerența rețelei „Natura 2000” și/sau contribuie semnificativ la menținerea diversității biologice în regiunea ori regiunile biogeografice respective. Pentru speciile de animale cu areal larg de răspândire, siturile de importanță comunitară trebuie să corespundă zonelor din areal în care sunt prezenți factori.

Standard ocupațional – documentul care descrie activitățile și sarcinile profesionale specifice ocupațiilor dintr-o arie ocupațională și reperele calitative asociate îndeplinirii cu succes a acestora în concordanță cu cerințele pieței muncii și precizează competențele profesionale necesare practicării unei ocupații.

Zonă de natură sălbatică – (sau „zonă de sălbăticie”) o zonă guvernată de procese naturale, constituită din habitate și specii autohtone și suficient de întinsă pentru a permite funcționarea ecologică efectivă a proceselor naturale. Este o zonă nemodificată sau foarte puțin modificată de om, fără activități umane care produc deranj, fără activități de exploatare, fără așezări și fără elemente antropice care produc deranj vizual (Comisia Europeană, Ghid privind sălbăcia în siturile Natura 2000, 2013).

¹ Legea nr. 49/2011 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și a faunei sălbatice

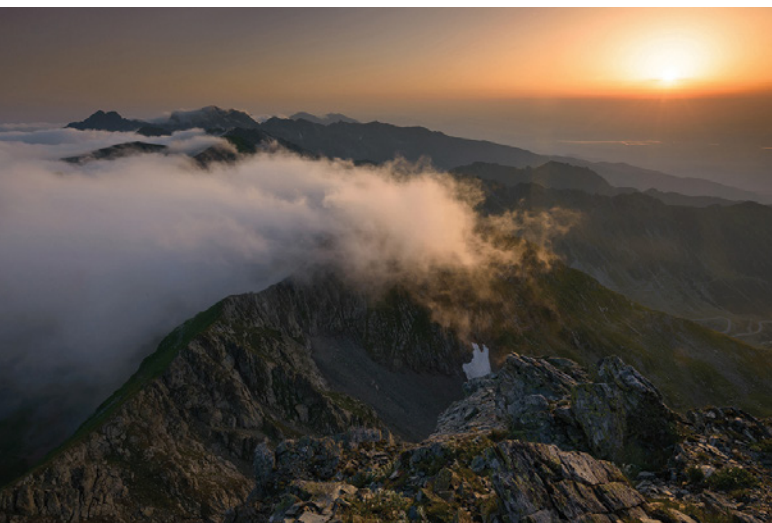

CAPITOLUL 1

Introducere

Ariile protejate în România și sistemul de management al acestora

România – țara cu cele mai diverse condiții biogeografice din Uniunea Europeană² – beneficiază de valori naturale unice. Pentru conservarea acestora, în țara noastră s-au desemnat arii protejate încă de la începutul secolului XX. Primele rezervații au fost înființate în anii '20, iar primul parc național în 1935. În anii '90 România avea 8% din teritoriu inclus în arii protejate de interes național. Aderarea la Uniunea Europeană a dus la o creștere semnificativă a suprafeței ariilor protejate, acestea reprezentând acum aproape 25% din teritoriul țării. În acest procent sunt cuprinse atât ariile protejate de interes național, cât și siturile Natura 2000 – parte a rețelei europene de arii protejate.

Sistemul de management al ariilor protejate din România este însă unul dintre cele mai tinere din lume, luând naștere doar în 1999-2000, când au devenit funcționale primele entități de administrare dedicate acestui domeniu și s-a aprobat prima lege dedicată special ariilor protejate³. Până recent acest sistem de management a fost unul foarte progresist ca și mod de organizare a managementului și implicare a factorilor interesați, România fiind singura țară în care cadrul legal permitea asumarea responsabilității de management pentru ariile protejate de către orice entitate, de Stat sau privată, care dispunea de motivația și resursele necesare. Această configurație a permis dezvoltarea unui management participativ și colaborativ, creșterea capacității numeroșilor actori sociali în domeniu și păstrarea valorilor de biodiversitate. Anul 2018 a adus însă o schimbare radicală în această privință, Guvernul îndepărtând de la managementul ariilor protejate entitățile care și-au asumat custodia timp de peste 10 ani, în ciuda lipsei de capacitate

a Statului pentru acest domeniu. Această măsură reprezintă un pas important spre centralizarea sistemului de management, care diminuează atât oportunitățile de exercitare și perfecționare a unor abordări participative, cât și posibilitatea de a integra în sistem și de a pune în serviciul naturii multitudinea de resurse de care dispun diferiți actori sociali.

Pe lângă modul de organizare al sistemului de management de până la mijlocul anului 2018, România era unică în Europa și prin contribuția extrem de redusă din partea Statului la protecția naturii. Astfel, România era singura țară în care statul nu aloca în mod direct, din bugetul de Stat, resurse financiare dedicate managementului ariilor protejate, cu excepția unei singure arii de interes internațional – Rezervația Biosferei Delta Dunării. Înființarea în 2017 a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate a impus alocarea unui buget pentru funcționarea acestei instituții, buget extrem de redus însă, care nu permite asigurarea managementului ariilor protejate și atingerea obiectivelor de protecție a naturii.

Varietatea mare a tipurilor și categoriilor de management al ariilor protejate din țara noastră și complexitatea sistemului, diversitatea și interesele majore ale numeroșilor factori interesați, necesitatea integrării obiectivelor și managementului a numeroase sectoare economice sunt tot atâtea argumente pentru necesitatea unei coordonări unitare asumate de Stat, în baza unei strategii pe termen lung. Chiar dacă înființarea în 2016 a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate (ANANP) este un pas important pentru asigurarea coordonării, configurația sistemului de management a fost afectată profund de modificările legislative din 2018. De asemenea, țara noastră nu are încă o viziune clară și o strategie pe termen lung pentru managementul și integrarea sistemului de arii protejate în cadrul mai larg al dezvoltării teritoriale.

Acest document reflectă viziunea unor specialiști și practicieni, membri ai organizațiilor neguvernamentale coagulate în Coaliția Natura 2000, care au fost și sunt implicate foarte activ în domeniul ariilor protejate, majoritatea fiind, până de curând, și administratori de arii protejate. La elaborarea acestei viziuni au contribuit și specialiști practicieni ale căror organizații sau instituții nu sunt membre în Coaliția Natura 2000.

Despre viziune

De ce este necesară și relevantă o viziune pe termen lung?

Managementul ariilor protejate, respectiv cel al sistemului de arii protejate, are un grad ridicat de complexitate, care rezultă, în primul rând, din suprapunerea multiplelor obiective, drepturi, responsabilități și interese la niveluri teritoriale diferite. În acest context, pentru ca resursele investite să fie utilizate eficient și pentru obținerea beneficiilor scontate, sunt necesare un cadru coerent la nivel național și o abordare sistematică, integrativă și strategică a managementului. În plus, gradul ridicat de fragmentare instituțională care caracterizează sistemul de management și decizie pentru ariile protejate din România, chiar și după schimbările recente (iulie 2018) impune necesitatea asigurării coordonării și coerenței.

Aceasta reprezintă prima viziune națională unitară, dedicată sistemului de management al ariilor protejate din România. Acest demers își propune în primul rând să pună baze mai solide pentru eficientizarea eforturilor actuale de conservare a biodiversității în și prin ariile protejate și să asigure coerența demersurilor în această direcție. Deși se concentrează în primul rând pe ariile protejate, care reprezintă principalul instrument pentru protecția naturii în România, această viziune își propune să susțină și să integreze și alte abordări dedicate conservării și protecției naturii.

După aproape două decenii de existență și evoluție a sistemului de management al ariilor protejate în România, numeroși actori sociali implicați deja în construirea și dezvoltarea acestui sistem, dispun de premisele necesare pentru a se perfecționa și eficientiza pe baza experienței practice de până acum. Viziunea prezentată în acest document este orientată spre sistemul participativ, colaborativ de management al ariilor protejate, care s-a realizat în cadrul legal existent înaintea modificării legislației privind regimul ariilor protejate⁴ (din iulie 2018). Convinși de beneficiile pe care modul anterior de organizare al sistemului de management le are pentru protecția naturii și conștienți de aspectele nefuncționale sau deficiente ale acestuia, membrii Coaliției propun, prin această viziune o abordare care să construiască pe bazele clădite până acum, într-un mod mai structurat, mai hotărât, mai participativ și mai integrator și mai ales, mai eficient. Modul de lucru propus se definește prin prisma principiilor enunțate în Capitolul III al acestui document.

⁴ Respectiv Ordonanța de Urgență nr. 13/2018 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției mediului și Hotărârea de Guvern pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 997/2016 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate și privind modificarea și completarea anexei nr. 12 la Hotărârea Guvernului nr. 1.705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al Statului (aflată în consultare la data finalizării documentului).

Procesul de elaborare

Această Viziune a fost construită în baza discuțiilor purtate în numeroasele grupuri de lucru organizate în perioada noiembrie 2015 - august 2018, inițiate de membrii Coaliției ONG. Rezultatul se bazează pe cunoștințele și experiența practică acumulate de cei ce au contribuit la elaborarea ei, respectiv reprezentanți ai organizațiilor și instituțiilor implicate în managementul ariilor protejate, ai societății civile și experților din domeniu, atât din cadrul Coaliției Natura 2000 cât și din afara ei.

Specificul abordării strategice

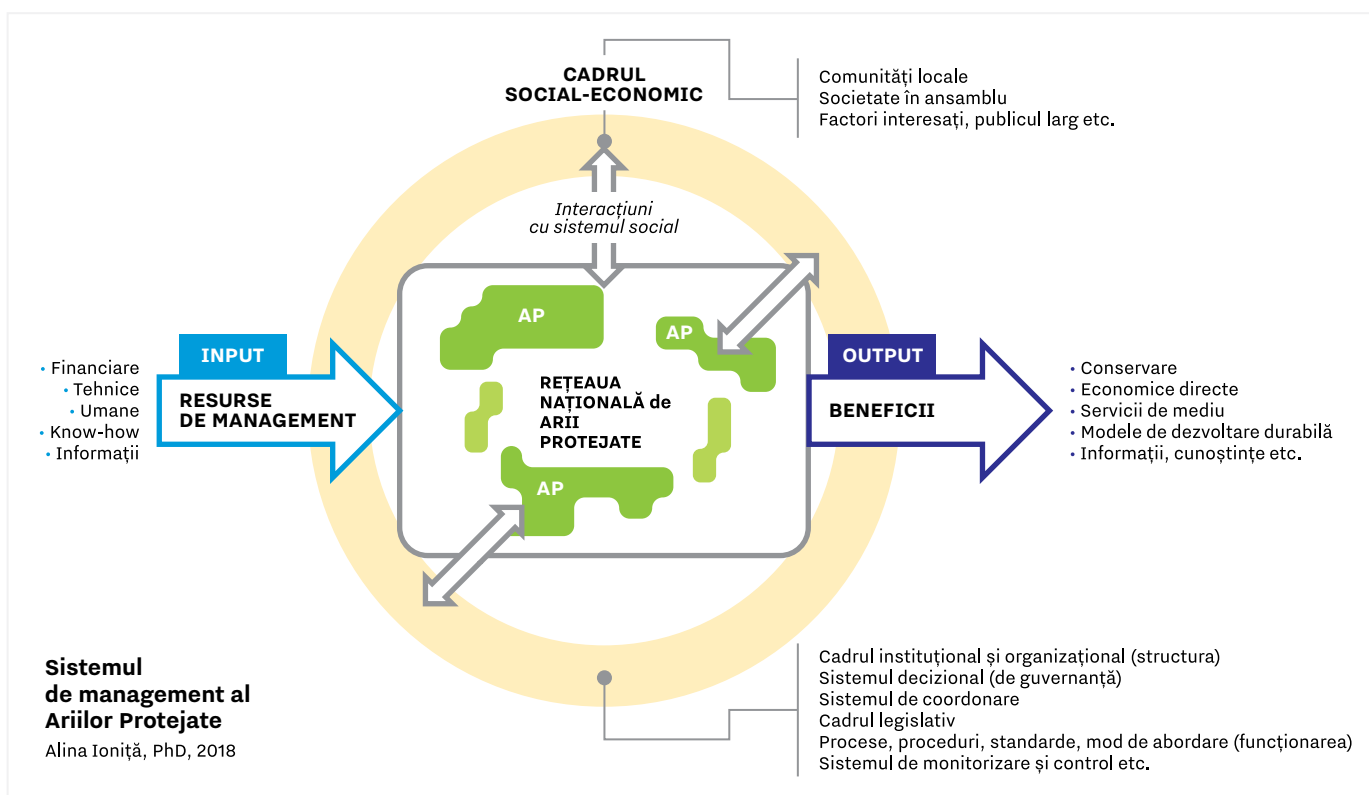
Viziunea este structurată pe elementele principale ale unui sistem de management funcțional de arii protejate, prezentat foarte succint în cele ce urmează.

Ariile naturale protejate, atunci când sunt gestionate eficient, oferă beneficii multiple societății, prin păstrarea unor elemente și sisteme naturale unice, cu valoare ecologică și științifică, prin multitudinea de servicii ecologice și de mediu asociate, oportunități pentru învățare și cercetare. Scopul managementului ariilor naturale protejate, de la care pleacă această viziune, este gestionarea interacțiunilor dintre ariile protejate și societate. În final, acest management trebuie să asigure societății beneficiile și funcțiile pentru care ariile protejate au fost desemnate, respectând valoarea intrinsecă a naturii. Acest lucru se poate face doar printr-o abordare sistemică. Pentru a fi funcțional și eficient în atingerea obiectivelor sale, sistemul de management al ariilor protejate trebuie să dispună de resursele necesare (financiare, umane, tehnice, informaționale etc.) și de un mod adecvat de organizare.

Ariile protejate trebuie să reprezinte instrumentul principal pentru conservarea biodiversității, alături de alte mecanisme care să asigure acest deziderat în afara limitelor lor. Sistemul de management al rețelei de arii protejate trebuie să asigure cadrul, resursele și procesele necesare în acest scop, precum și cadrul social necesar menținerii pe termen lung a valorilor și beneficiilor în cauză. Figura 1 redă sintetic relația dintre sistemul (rețeaua) de arii protejate și cadrul social și economic uman, indicând principalele elemente și caracteristici ale unui sistem funcțional.

² Singura țară a UE pe teritoriul căreia se regăsesc cinci regiuni biogeografice, relieful și clima variate oferind condiții pentru o diversitate deosebită a florei și faunei.

³ OUG 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

Figura 1 – Sistemul de management al ariilor protejate și relațiile dintre componentele strategice

Această viziune privește întreg sistemul de management descris mai sus, iar punctul său de plecare îl reprezintă situația actuală a ariilor protejate, cu progresele realizate până în acest moment și principalele probleme. La elaborarea ei au participat experți cu experiență practică în managementul ariilor protejate și conservarea naturii de la toate nivelurile decizionale.

Utilitatea practică

Acest document de viziune va fi principalul instrument de lucru al Coaliției Natura 2000 și va putea fi utilizat astfel:

- va fi promovat pentru inițierea procesului de realizare a unei strategii naționale pentru sistemul de arii protejate din România;
- va direcționa acțiunile și proiectele Coaliției și ale membrilor săi, astfel încât acestea să contribuie la realizarea priorităților identificate;
- va fi utilizat pentru a încuraja diferite categorii de actori din societatea românească să se implice în mod activ în realizarea unui sistem de arii protejate eficient;
- va sta la baza acțiunilor de implicare în îmbunătățirea sistemului legislativ relevant pentru ariile protejate;
- va reprezenta principalul instrument de monitorizare a progresului din domeniu și de cuantificare a gradului de îndeplinire a obiectivelor asumate la nivel național prin directivele și convențiile internaționale de către toți actorii implicați;

- va oferi un cadru pentru armonizarea acțiunilor membrilor Coaliției și ale factorilor interesați pentru atingerea scopului viziunii de a transforma ariile protejate în modele de dezvoltare durabilă bazate pe conservarea naturii.

Această abordare reprezintă în primul rând viziunea Coaliției ONG Natura 2000, cu privire la direcțiile strategice de urmat și măsurile necesare pentru rezolvarea problemelor actuale din domeniul ariilor protejate. Reprezintă un prim pas și o abordare care ne dorim să fie asumată și de către instituțiile guvernamentale responsabile din domeniu. Pentru a avea succes, implementarea acestei Strategii nu poate fi realizată decât într-un mod colaborativ, printr-un efort comun, coordonat, al instituțiilor, membrilor Coaliției, entităților implicate direct în administrarea ariilor protejate și a tuturor factorilor interesați.

CAPITOLUL 2

Situația actuală a ariilor protejate

Situația actuală a ariilor protejate

România are în prezent un sistem de arii protejate (Figura 2) care acoperă 24,83% din suprafața țării, constituit din tipurile de arii protejate prezentate în Tabelul 1, alături de 2 geoparcuri și 19 situri Ramsar.

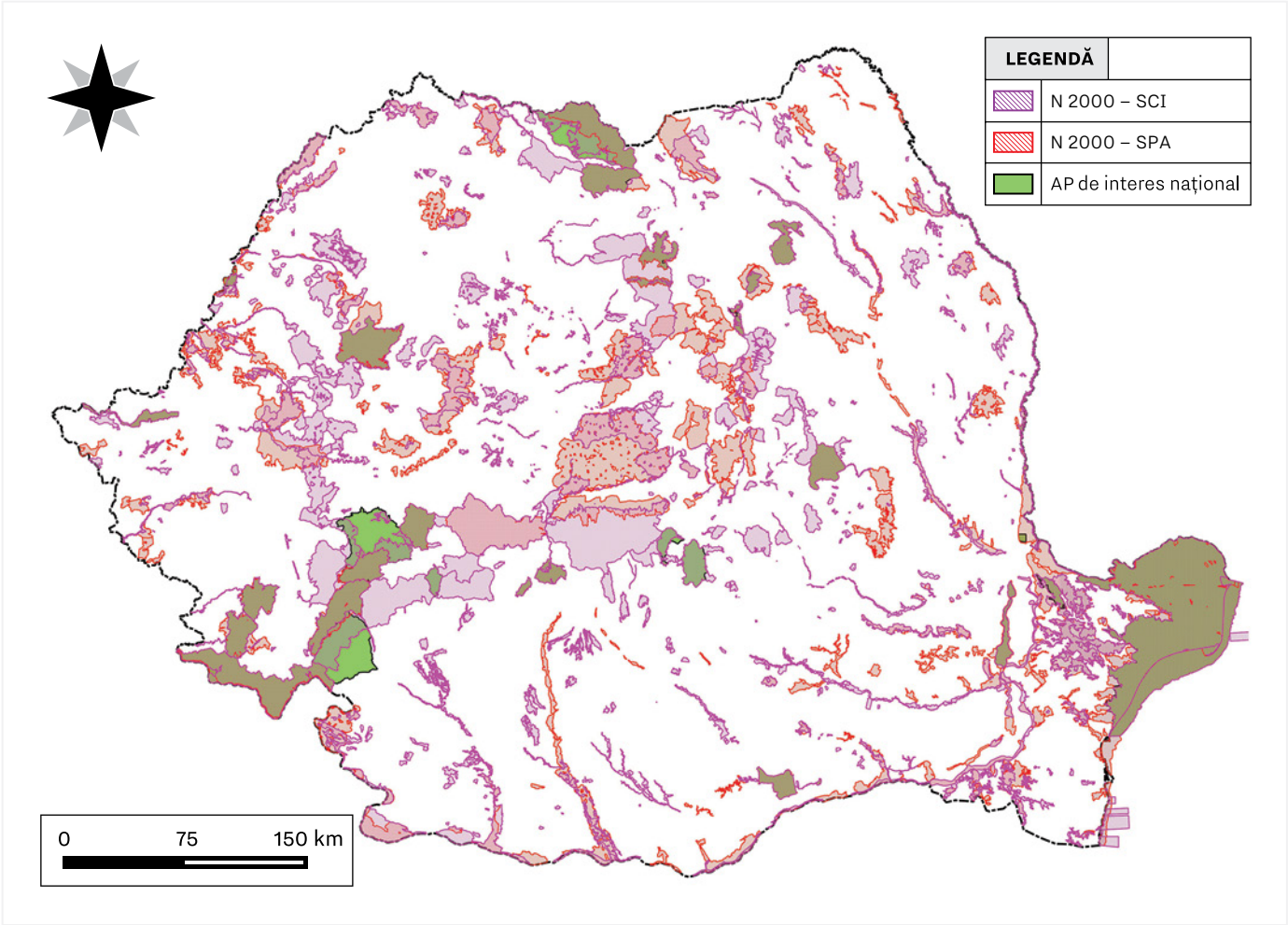

Figura 2 – Repartiția teritorială a ariilor naturale protejate din România

Ariile protejate de diferite tipuri și categorii de management se suprapun. Statisticile Agenției Europene de Mediu⁵ arată că, din procentul de 23% din suprafața țării ce este acoperit cu arii protejate, 0,71% reprezintă arii protejate de interes național, 6,43% reprezintă suprapuneri (AP naționale și situri Natura 2000) iar 16,14% este acoperită cu situri Natura 2000.

La data lansării acestei viziuni ariile protejate sunt administrate de actori diverși. Regia Națională a Pădurilor și ONG-urile dețin ponderea cea mai mare a contractelor de administrare (Tabelul 2). Situația administrării, respectiv a actorilor implicați, publicată de autorități este redată sintetic în tabelele de mai jos⁶.

⁵EEA https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/complementarity-between-european-designations#tab-chart_1 (ultima consultare: 25.09.2018)
⁶Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate: <http://ananp.gov.ro/ananp/category/liste-arii/>

Tabelul 1 – Situația ariilor protejate din România

Tipul ariei protejate	Număr de arii protejate	Suprafață (ha)	Procent din suprafața țării
Parcuri naționale	14	896.758	3,8%
Parcuri naturale	16	533.491	2,2%
Rezervații științifice	27	-	-
Rezervații naturale	939	-	-
Monumente ale naturii	169	1748	0,01%
Rezervația Biosferei Delta Dunării	1	580.000	2,4%
Situri Natura 2000 ⁷	531	5.567.400	22,56%

Tabelul 2 – Situația administratorilor de arii protejate (august 2018)

Tipul ariei protejate	Număr de AP	% din numărul total de AP subcontractate	% din suprafața celor subcontractate
Regia Națională a Pădurilor (RNP)	85	28%	32%
Organizații Non-Guvernamentale (ONG)	127	38%	21%
Consilii Județene	16	5%	11%
Agenții pentru Protecția Mediului (APM)	15	5%	1%
Asociații de vânatoare și pescuit	18	6%	2%
Societăți cu Răspundere Limitată (SRL)	17	6%	10%
Ocoale silvice private și proprietari de păduri private	16	5%	18%
Primării și organizații de dezvoltare regională	9	3%	5%
Institute de cercetare și universități, muzee	14	5%	1%

Conform legislației în vigoare până în august 2018⁸, autoritatea centrală responsabilă pentru protecția mediului, delegă, pe baza de contract responsabilitatea managementului ariilor protejate, actorilor care dispun de capacitatea necesară. Managementul ariilor protejate poate fi realizat, în funcție de context, fie prin constituirea unei Administrații – structură specială dedicată acestui scop – fie prin preluarea acestei responsabilități de către o entitate constituită în alte scopuri. În numeroase cazuri, aceeași entitate deține responsabilitatea pentru un „pachet” de AP (care se suprapun sau care sunt localizate în zone diferite).

Astfel, 30 de parcuri naționale și alte 24 de situri Natura 2000 necesită înființarea de Administrații cu echipe de administrare asistate de Consilii Consultative de Administrare și Consilii Științifice. Doar 42 dintre acestea (78%) au administrator. În plus, 42% dintre rezervațiile naturale, monumentele naturii și siturile Natura 2000 care nu necesită Administrații sunt în responsabilitatea custozilor. Totuși, pentru o bună parte din ariile protejate existente (8 AP care necesită constituirea de Administrații și 61% dintre AP care pot fi administrate de custozii – Tabelul 3) nu au fost încheiate contracte de administrare.

⁷Eurobarometer Statistics Report http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm
⁸În contextul intrării în vigoare a OUG 13/2018 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției mediului.

Tabelul 3 – Situația administrării ariilor protejate*

	Număr și categorii sau tipuri de AP	Cu administrator (custode sau structură de administrație)			Fără administrator		
		Număr	% din total AP	S (%)	Număr	%	S (%)
„Pachete” de arii protejate	685	306	45%	73%	379	55%	27%
Din care	(a) 54 parcuri naționale și naturale + (b) situri care necesită constituirea de Administrații		(a) 78% (b) 14%	78%	12	22%	22%
	631 rezervații și situri pentru custodie	264	42% 86%	68%	367	58%	32%

*august 2018, situație realizată pe baza datelor oficiale ale ANANP

Elaborarea planurilor de management pentru ariile protejate a început de la data înființării primelor administrații de parcuri naționale, în 1999-2000. Dar, din lipsa resurselor financiare și umane, ritmul de elaborare și de aprobare a planurilor de management a fost unul foarte lent.

Resursele pentru managementul ariilor protejate în perioada 1999-2018 au fost asigurate în principal prin proiecte finanțate din fonduri private și comunitare, cu excepția Rezervației Biosferei Delta Dunării, care a beneficiat anual de bani din bugetul Statului.

Prin Consiliile Științifice și Consiliile Consultative de Administrare asociate echipelor de administrare a parcurilor naționale și naturale și unor situri Natura 2000 s-a creat un mecanism de implicare a factorilor interesați, a cărui eficiență trebuie substanțial îmbunătățită.

Presiunile și amenințările cu care se confruntă ariile protejate sunt numeroase și foarte diverse. În prezent nu există o evaluare la nivel național al acestora, dar parte din planurile de management aprobate prezintă o evaluare a acestora.

În ce privește sistemul, în ansamblu, deși s-a dezvoltat vizibil în cei 18 ani de existență, se confruntă cu numeroase probleme, care au fost dezbătute în cadrul grupurilor de lucru care au stat la baza elaborării acestei viziuni¹⁰. Pentru o diagnoză completă și bine documentată sunt necesare atât accesul la date și informații exacte și de actualitate, cât și implicarea activă a tuturor instituțiilor responsabile, a administratorilor de arii protejate și a reprezentanților factorilor interesați.

¹⁰De exemplu: Rezoluția privind soluționarea problemelor principale privind managementul ariilor protejate din România (2015) <http://www.emenatura2000.ro/wp-content/uploads/2016/02/Gala-Ariilor-Protejate-2015-Rezolu%C5%A3ie.pdf>

CAPITOLUL 3

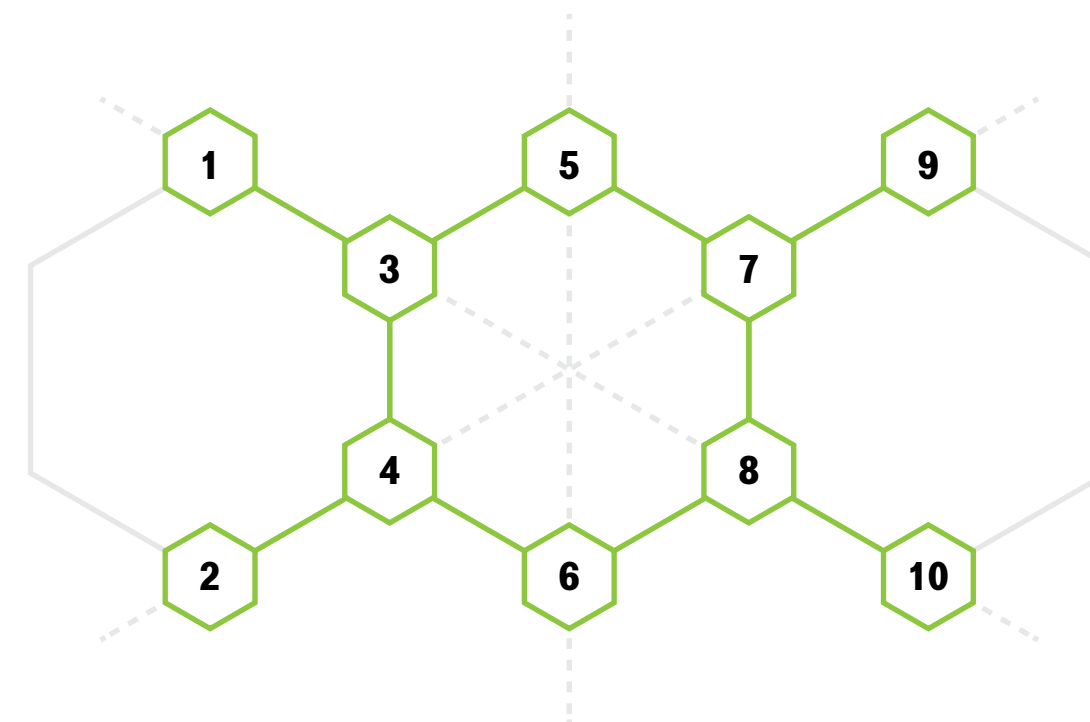
Principii pentru managementul ariilor protejate din România

Principii pentru managementul ariilor protejate

Respectarea următoarelor **zece principii** în managementul ariilor protejate de la toate nivelurile și de către toți actorii implicați, reprezintă o condiție obligatorie activităților de conservare, indiferent de modul de organizare a sistemului de management al ariilor protejate. Aceste principii trebuie să ghideze procesele asociate managementului ariilor protejate, începând din etapa pregătitoare, premergătoare declarării ariilor protejate noi, în care este analizată fezabilitatea acestui demers, și pe tot parcursul etapelor de planificare, implementare și actualizare a măsurilor de management.

Respectarea acestor principii, de către toți actorii implicați, este absolut necesară pentru ca abordarea descrisă în acest document să aibă succes în practică.

Zece principii de bază pentru managementul rețelei de arii protejate și conservarea naturii în România:

1

Abordarea holistică și integrată

2

Prioritatea

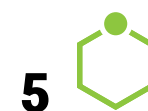
3

Implicarea activă și constructivă a Statului

4

Fundamentarea științifică a deciziilor și a practicilor de management

5

Eficiența și eficacitatea

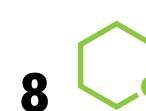
6

Transparența

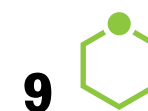
7

Managementul participativ

8

Împărțirea echitabilă a costurilor conservării

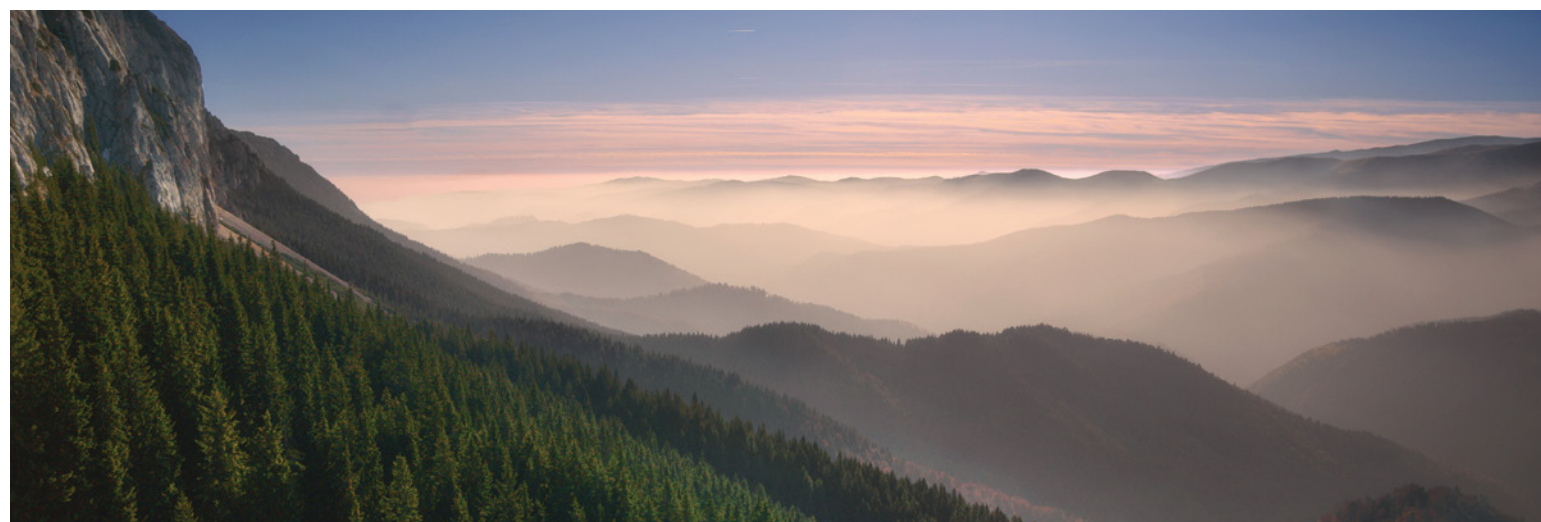
9

Integrarea intersectorială a obiectivelor de conservare

10

Coerența și perspectiva pe termen lung

Principiul 1

Abordarea holistică și integrată

Aspectele privind protecția naturii trebuie abordate în mod integrat, ținând cont de legăturile inseparabile și interdependente cu aspectele social-culturale, economice, administrative, politice etc. Această perspectivă trebuie să se regăsească atât în modul de organizare al sistemului de management (care trebuie să permită colaborarea și implicarea diferitelor sectoare), cât și în modul integrat de abordare al politicilor, strategiilor, planurilor de management ale ariilor protejate, al studiilor de evaluare a fezabilității și impactului și al tuturor practicilor relevante din alte domenii. În egală măsură, această perspectivă trebuie să fie reflectată și de modul de comunicare al ariilor protejate, respectiv de strategiile de comunicare, programele de conștientizare și educaționale pentru natură, de la toate nivelurile. Pentru ca obiectivele de conservare a naturii să fie integrate cu cele ale altor sectoare de dezvoltare, această perspectivă trebuie să fie adoptată și de factorii interesați.

Principiul 2

Prioritatea

Pentru păstrarea și valorificarea durabilă a valorilor naturale și culturale, obiectivele de management ale ariilor protejate trebuie să fie prioritare în raport cu alte obiective, așa cum prevede legislația națională. Ariile naturale protejate includ valori naturale și culturale de patrimoniu ale societății românești, fiind de interes public. Ele reprezintă mecanismul principal de conservare a biodiversității și capitalului natural, având o contribuție importantă la conservarea unor valori culturale (e.g. patrimoniu arhitectural și alte valori culturale materiale și imateriale, tradiții, obiceiuri, practici tradiționale de valorificare a resurselor naturale, etc). Acest principiu trebuie să se reflecte deopotrivă prin implicarea corespunzătoare a Statului Român și sprijinul Uniunii Europene pentru managementul ariilor protejate și prin respectarea acestei prevederi de către alte sectoare și domenii de activitate ale societății (e.g. dezvoltare teritorială, industrie, infrastructură, investiții, agricultură, turism etc). În acest scop este nevoie de o abordare coerentă, în care obiectivele de dezvoltare să fie aliniate cu cele de conservare.

Principiul 3

Implicarea activă și constructivă a Statului

Statul trebuie să-și respecte obligațiile asumate la nivel internațional și european, asigurând un management eficient al ariilor protejate. În acest scop sunt necesare alocarea resurselor necesare, asigurarea coordonării și sprijinului tehnic și politic necesare pentru identificarea și implementarea celor mai bune soluții de management. Acest sprijin se materializează în susținerea activității entităților contractate pentru administrarea ariilor naturale protejate și a căror activitate asigură implementarea efectivă a măsurilor de management. Statul Român trebuie să își asume costurile asociate managementului ariilor protejate, respectiv să solicite organismelor Europene implicarea financiară și politică conform convențiilor asumate.

Principiul 4

Fundamentarea științifică a deciziilor și practicilor de management

Desemnarea și managementul ariilor protejate se realizează pe baza informațiilor fundamentate științific și respectând cele mai înalte standarde calitative agreate la nivel european și internațional. Identificarea și utilizarea celor mai bune informații trebuie să reprezinte o preocupare permanentă și o prioritate pentru factorii de decizie de la toate nivelurile. Datele și informațiile de interes public necesare managementului ariilor protejate vor fi disponibile public, atât pentru administratori cât și pentru factorii interesați. Cercetarea științifică aplicativă pe teme de interes prioritar și realizarea studiilor de specialitate în acest domeniu (e.g. de biodiversitate, de fezabilitate și analiza impactului, sociologice, de conectivitate, etc) vor fi sprijinite și de către Statul Român, prin programe de finanțare dedicate. De asemenea, pentru o abordare unitară a practicilor de management vor fi stabilite standarde minime de calitate și ghiduri de bune practici.

Principiul 5

Eficiența și eficacitatea

Asigurarea eficienței și eficacității managementului este necesară de-a lungul întregului ciclu de viață al ariilor protejate, încă din etapa premergătoare declarării oficiale a ariilor protejate și pe întreg parcursul etapei de implementare. Respectarea acestui principiu trebuie să fundamenteze toate deciziile din acest domeniu și presupune realizarea de către Stat a unui sistem coerent de evaluare a eficienței și eficacității managementului ariilor protejate. Având în vedere resursele limitate alocate în prezent acestui domeniu, utilizarea eficientă a acestora este imperativă.

Principiul 6

Transparența

Sistemul de decizie (guvernantă) și management al ariilor protejate din România trebuie să fie transparent și predictibil și să permită implicarea activă a tuturor factorilor interesați de la toate nivelurile (local, regional, național). Încrederea în administrarea ariilor protejate în interesul oamenilor și al naturii este consolidată de un sistem transparent. Informațiile de interes public necesare managementului ariilor protejate trebuie să fie disponibile pentru administratori și factorii interesați.

Principiul 7

Managementul participativ

Sistemul de decizie (guvernantă) și management al ariilor protejate din România trebuie să permită implicarea activă a tuturor factorilor interesați de la toate nivelurile (local, regional, național). Având în vedere complexitatea problemicii conservării în ariile protejate și faptul că resursele și terenurile din arii protejate sunt gestionate de numeroși actori sociali, managementul acestora poate fi eficient doar printr-o abordare participativă. În acest sens, autoritățile responsabile cu managementul ariilor protejate de la toate nivelurile trebuie să dispună de mecanisme care să le permită inițierea unor abordări participative. Aceste mecanisme trebuie să permită și colaborarea inter și intra-sectorială, indispensabile pentru succesul eforturilor de management. Feedback-ul administratorilor și al factorilor interesați va fi folosit pentru optimizarea administrării ariilor protejate. În mod special, ariile protejate au un impact major asupra comunităților locale și asupra altor factori interesați din zonele incluse sau învecinate acestora. Astfel, sistemul de luare al deciziilor trebuie să asigure participarea efectivă a factorilor interesați în procesele de decizie legate de declararea și gestionarea ariilor protejate.

¹CBD – PoWPA – Programul de Lucru pentru Arii Protejate al Convenției Internaționale privind Biodiversitatea, Aichi Targets, Sustainable Development Goals (SDGs) and Millenium Development Goals.

Principiul 8

Împărțirea echitabilă a costurilor conservării

Costurile conservării (de exemplu cele asociate managementului acestora, restricțiilor privind utilizarea resurselor și terenurilor) trebuie să fie împărțite echitabil între actorii publici și privați, în acord cu prevederile legislației naționale, a convențiilor și a politicilor internaționale¹ și ale Directivelor Europene, la care România a aderat. Ariile protejate oferă beneficii de interes public societății în ansamblu. În acest moment, în România, cea mai mare parte a costurilor asociate ariilor protejate (de management și restricții de utilizare) sunt suportate din fondurile actorilor privați (e.g. organizații neguvernamentale, compozesorate/obști, proprietari privați de terenuri, locuitori ai comunităților locale), public-privați (e.g. Regia Națională a Pădurilor) și publici din teritoriu (e.g. Consilii Locale și Județene, Agenții pentru Protecția Mediului, universități ș.a.) cu o contribuție financiară importantă de la Comisia Europeană. Statul și Comisia Europeană trebuie să asigure mecanisme de compensare pentru proprietarii de terenuri cărora li se impun restricții de utilizare datorită statutului de arie protejată, respectiv mecanisme de încurajare a autorităților publice locale să participe în mod activ la managementul ariilor protejate.

Principiul 9

Integrarea intersectorială a obiectivelor de conservare

Obiectivele ariilor protejate vor fi integrate cu cele ale altor sectoare relevante (e.g. ape, păduri, agricultură, energie, transporturi, dezvoltare teritorială, turism, pescuit ș.a.). Acest principiu trebuie să fie reflectat în primul rând prin integrarea obiectivelor de management ale ariilor protejate în planurile strategice sectoriale și de dezvoltare teritorială, prin colaborarea între sectoare la luarea deciziilor și prin parteneriate funcționale inter și intra sectoriale. Colaborarea dintre instituțiile și organizațiile responsabile pentru managementul ariilor protejate la toate nivelurile și instituțiile și organizațiile active în alte sectoare de activitate este indispensabilă.

Principiul 10

Coerența și perspectiva pe termen lung

Asigurarea coordonării și coerenței este absolut necesară pentru un sistem eficient de management. În acest scop, sunt în primul rând necesare asigurarea continuității resurselor, coordonării și abordărilor de management, consecvența, „construirea” sistemului pe baza a ceea ce este deja existent și predictibilitatea. Sunt de asemenea necesare mecanisme mai bune de coordonare și comunicare între actorii implicați în managementul ariilor protejate din România, precum și o perspectivă pe termen lung în luarea tuturor deciziilor. Deciziile de la nivel național trebuie să reflecte problemele identificate la nivel local și regional, asigurând astfel o abordare integrată la toate nivelurile. Managementul ariilor protejate trebuie să fie consecvent și predictibil, realizat pe baza unei strategii fundamentate științific și elaborate participativ.

CAPITOLUL 4

Viziunea pentru anul 2050

4

Viziunea pentru anul 2050

Participanții la procesul de definire a acestei abordări au agreat următoarea viziune pe termen lung, care descrie situația în care ne propunem să ajungem în următorii 25-30 de ani:

„Ariile naturale protejate sunt recunoscute de către publicul larg și autoritățile statului ca fiind vitale pentru România, asigură păstrarea unicității țării noastre în comunitatea europeană, contribuind la creșterea calității vieții și la dezvoltarea durabilă a societății românești.”

– Viziunea Coalitiei Natura 2000

Pentru ca această viziune să se materializeze, la ea trebuie să adere toți factorii de decizie și factorii interesați relevanți.

Abordarea strategică pentru managementul rețelei de arii protejate în perioada 2019-2028

5

Abordarea strategică pentru managementul rețelei de arii protejate în perioada 2019-2028

Țelul și obiectivele formulate în cele ce urmează sunt menite să descrie direcțiile pe care se vor încadra măsurile cuprinse în propunerea de Plan de acțiune în următorii zece ani (2019 – 2028), reprezentând prima etapă a procesului de îndeplinire a Viziunii formulate pentru următorii 25-30 de ani.

Țel:

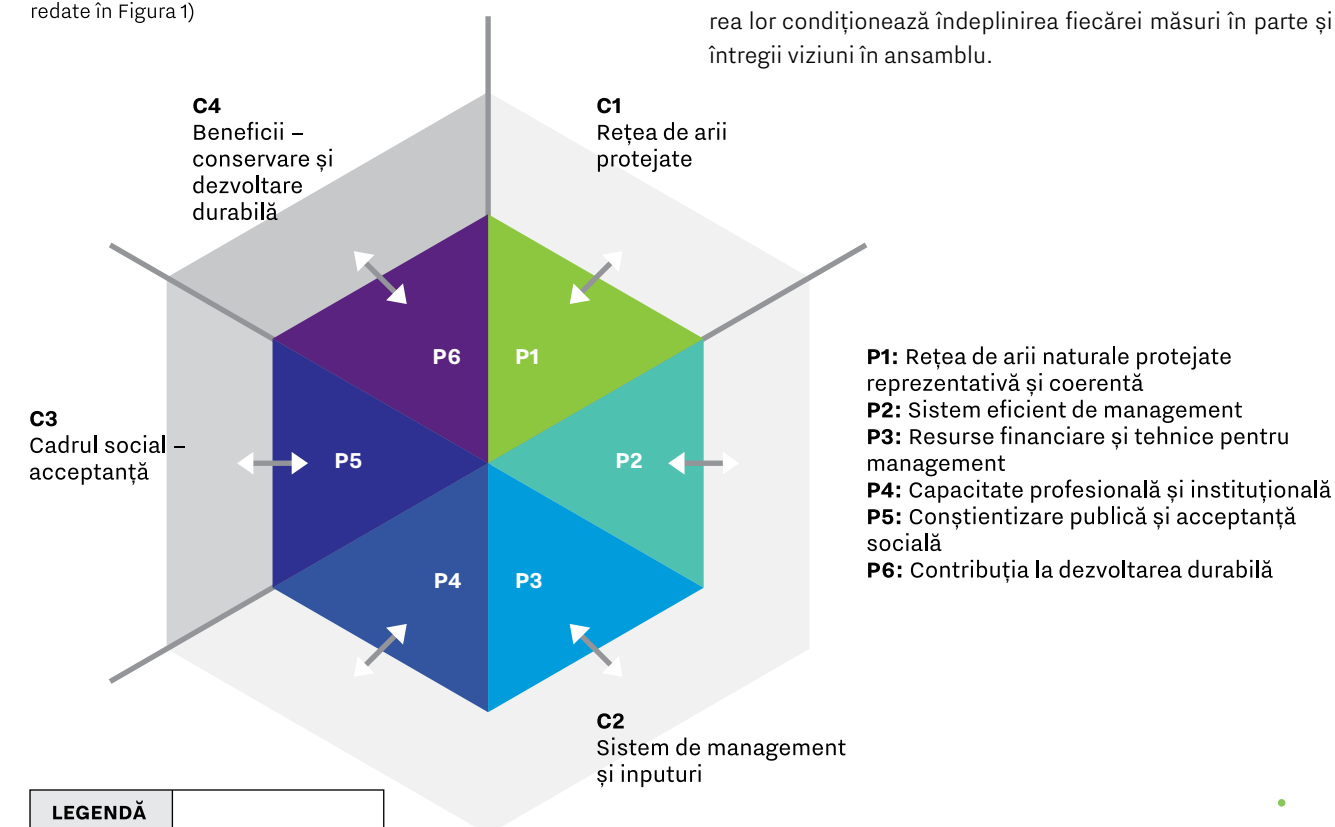
Până în 2028 rețeaua de arii protejate este gestionată eficient, contribuind la conservarea biodiversității și la dezvoltarea durabilă.

Abordare: În următorii 10 ani se vor asigura reprezentativitatea și coerența sistemului de arii protejate, cadrul de management și social necesare pentru ca acestea să-și aducă contribuția la conservarea biodiversității, a valorilor naturale și culturale și să ofere beneficii pentru dezvoltarea durabilă.

Îndeplinirea țelului se va realiza prin atingerea celor **șase obiective strategice** enumerate mai jos, care acoperă toate componentele sistemului de management (Figura 3), așa cum au fost definite în acest document.

Participarea (care se referă la transparență, colaborare, parteneriate, la implicarea factorilor interesați din domeniu și din alte sectoare), asigurarea capacității profesionale și organizaționale/instituționale (Obiectivul 4) și **asigurarea eficienței** (Obiectivul 2) sunt **obiective transversale**. Acestea fac parte integrantă din fiecare obiectiv strategic, iar îndeplinirea lor condiționează îndeplinirea fiecărei măsuri în parte și a întregii viziuni în ansamblu.

Figura 3
Correspondența dintre obiectivele strategice și componentele sistemului de management al ariilor protejate (așa cum sunt redată în Figura 1)

LEGENDĂ	
C	componentă a sistemului de management al ariilor protejate
P	pilon strategic

Pilonul 1

Rețea de arii naturale protejate reprezentativă și coerentă

Obiectiv: Sistemul de arii protejate al României asigură conservarea valorilor naturale și culturale reprezentative și conectivitatea necesară pentru conservarea biodiversității, respectiv a peisajului.

Prin acest obiectiv se propune ca în următorii 10 ani, în primul rând:

- să continue procesul de desemnare de noi arii protejate, în special de tipuri și categorii care acum nu sunt reprezentate în sistemul nostru de arii protejate (cum ar fi, de exemplu, zone de sălbăticie sau arii protejate urbane), astfel încât **până la 30% din teritoriul țării să aibă un statut de arie protejată**. Desemnarea va fi realizată în baza studiilor și cu acceptul comunităților. O parte importantă din aceste arii protejate vor fi, în același timp, modele de dezvoltare durabilă (a se vedea Pilonul 6).
- să se inițieze procesul de desemnare de noi arii protejate reprezentative, în special a noi parcuri naționale emblematice pentru România, astfel încât peste 30 de ani, **parcurile naționale să reprezinte 12% din suprafața țării**.
- să fie elaborate și implementate planuri de reducere a activităților de exploatare a resurselor naturale în zonele tampon ale parcurilor naționale, astfel încât, cât mai curând posibil, **zonele de protecție strictă și integrală să reprezinte cel puțin 75% din suprafața fiecărui parc național**.

Pilonul 2

Sistem eficient de management

Obiectiv: Modul de organizare al sistemului și proceselor de management contribuie la îndeplinirea rolului și obiectivelor ariilor protejate într-un mod eficient și eficace, permițând actorilor sociali responsabili și interesați să se implice activ.

Prin realizarea acestui obiectiv:

- sistemul legal este consolidat în următorii maxim 3 ani, pentru a permite **oricăror entități de Stat sau private să își asume responsabilitatea administrării de arii protejate**, iar statul susține și facilitează această implicare activă.
- cel puțin **50% din ariile protejate**, cu prioritate cele de peste 10.000 ha au, în următorii 5 ani, un **management participativ**, bazat pe implicarea activă a factorilor interesați.
- în următorii 2 ani devin funcționale un mecanism de **evaluare multidimensională a sistemului de arii protejate**, care fundamentează prioritizarea acțiunilor la nivel național, precum și un **sistem de evaluare a eficienței managementului** acestora, pe bază de criterii de performanță.
- în următorii 5 ani, fiecare arie naturală protejată este **gestionată conform obiectivelor sale de management și a scopului pentru care a fost desemnată**. Restricțiile în utilizarea resurselor sunt bine fundamentate și clare, fiecare categorie de arie protejată îndeplinindu-și astfel rolul social și economic.

Pilonul 3

Resurse financiare și tehnice pentru management

Obiectiv: Necesarul de resurse pentru funcționarea eficientă a sistemului de management al ariilor protejate este asigurat în mod continuu, la un nivel adecvat, care permite îndeplinirea obiectivelor de management.

Realizarea acestui obiectiv înseamnă că, **până în anul 2027:**

- **Statul asigură fondurile necesare pentru implementarea planurilor de management** ale ariilor naturale protejate, indiferent de tipul entității care asigură administrarea lor (de Stat sau privată).
- Statul dezvoltă, împreună cu sectorul privat, un **fond dedicat** (de tip „trust fund”) pentru administrarea ariilor protejate și pentru implementarea acțiunilor de conservare în afara ariilor protejate, care va avea echivalentul a cel puțin 500 milioane Euro. Acest fond se alimentează prin contribuții mixte din bugetul de Stat, donații de la companii/corporații, donații private (fundații și persoane private) ș.a., dar și prin mecanisme noi, cum ar fi, de exemplu, loteria de mediu – un sistem național de plăți pentru serviciile de mediu.

Pilonul 4

Capacitate profesională și instituțională

Obiectiv: Sistemul de management al ariilor protejate beneficiază de capacitatea individuală și instituțională necesare pentru a-și atinge obiectivele.

Realizarea acestui obiectiv va însemna că:

- în următorii 3 ani se implementează un **sistem de profesionalizare bazat pe competențe** (de ex. prin asigurarea angajării și promovării pe bază de competențe profesionale) și se recunoaște importanța servirii ariilor protejate de către un personal competent.
- în următorii 10 ani cel puțin **75% din angajații ariilor protejate vor dobândi competențele profesionale necesare** în munca lor, competențe care vor fi atestate oficial.

Pilonul 5

Conștientizare publică și acceptanță socială

Obiectiv: Rolul și importanța protecției naturii și ariilor protejate sunt înțelese și acceptate de factorii interesați, publicul larg și noile generații, care sunt interesați și activi în a le sprijini.

Realizarea acestui obiectiv presupune ca în următorii 5 ani, fiecare administrație de parc național și alte arii protejate, cu precădere cele cu structuri de administrare proprii, să implementeze o strategie de comunicare a cărei coordonare să fie asigurată de un specialist în comunicare. De asemenea, în următorii 5 ani, **cel puțin 20% din publicul interesat va înțelege rolul ariilor naturale protejate.**

Pilonul 6

Contribuția la dezvoltarea durabilă

Obiectiv: Ariile protejate contribuie la creșterea calității vieții tuturor locuitorilor României și la dezvoltarea durabilă, oferind atât beneficii directe cât și modele de sustenabilitate, în armonie cu obiectivele de conservare. Reprezintă, de asemenea, principalul mijloc de promovare a unicității valorilor naturale și culturale ale României la nivel european și mondial.

Realizarea acestui obiectiv presupune ca:

- în următorii 5 ani, fiecare Administrație de arie protejată, cu precădere cele de parcuri naționale și naturale, să dezvolte un **program de sprijin al antreprenoriatului** bazat pe utilizarea responsabilă a valorilor naturale și culturale, cum ar fi, de exemplu, programe de tip „dezvoltarea afacerilor verzi” legate de conservarea naturii (conservation enterprise development – en.).
- în următorii 5 ani, să fie constituit, printr-un efort public-privat (cu implicarea Băncii de Investiții Europene, a fondurilor structurale, a altor bănci, a corporațiilor și investitorilor privați), **un fond de investiții în afaceri verzi** legat de conservare („conservation enterprise trust” – en.), cu cel puțin 50 milioane Euro disponibili pentru proiecte de dezvoltare a economiei verzi în ariile protejate și în jurul lor.

Legăturile funcționale dintre acești piloni sunt deosebit de importante pentru asigurarea sustenabilității sistemului de management. Astfel, spre exemplu, investițiile în Pilonul 6, care are în vedere sprijinirea comunităților locale și a dezvoltării durabile, trebuie să fie concepute în așa fel încât parteneriatele și resursele dezvoltate la nivel local să poată contribui, direct sau indirect, la asigurarea resurselor financiare (Pilonul 3) și a capacității umane (Pilonii 5 și 4) necesare unui management eficient al ariilor protejate (Pilonul 2), care să aibă ca rezultat conservarea valorilor naturale naționale (Pilonul 1).

CAPITOLUL 6

Planul strategic de acțiune

6

Planul strategic de acțiune

Acest Plan cuprinde propuneri privind principalele măsuri considerate necesare în următorii zece ani. Aceste măsuri necesită detalierea pe mai departe a acțiunilor și a activităților necesare și formularea indicatorilor care să permită monitorizarea și evaluarea rezultatelor. De asemenea, pentru acțiunile propuse sunt necesare studii de fundamentare și de fezabilitate.

Nivelul de priorizare al măsurilor a fost stabilit astfel:

PRIORITATEA 1

Indică măsurile esențiale pentru îndeplinirea obiectivului strategic respectiv și care trebuie obligatoriu implementate în următorii 10 ani pentru atingerea obiectivului.

PRIORITATEA 2

Indică măsurile a căror realizare este importantă, dar se poate amâna pentru 2-3 ani, dacă nu se dispune de resurse.

PRIORITATEA 3

Indică măsurile a căror realizare, deși contribuie la atingerea obiectivului, poate fi amânată, în lipsa resurselor, chiar și pentru perioada 2028 – 2037.

În ceea ce privește **actorii principali care și-ar putea aduce aportul** la implementarea acestei viziuni, se pot distinge trei categorii:

- (1) **autoritățile responsabile legal** (atât cei care au responsabilitatea directă pentru soluționarea chestiunii în cauză, cât și cei care au responsabilități parțiale, punctuale, stabilite prin lege).
- (2) **posibilii parteneri în implementare** (e.g. ONG-uri, unități de educație și cercetare, parteneri privați din domeniul cercetare, afaceri, social, etc)
- (3) **alți factori interesați** (e.g. diferiți actori din comunitățile locale).

În cea mai mare parte a cazurilor, membrii Coaliției Natura 2000 pot fi partenerii autorităților în implementare și pot iniția pentru sau împreună cu autoritățile demersuri concrete pentru îndeplinirea totală sau parțială a obiectivelor aferente acestei viziuni. Așa cum au făcut-o și până acum, ONG-urile de mediu pot contribui efectiv și direct la îndeplinirea obiectivelor de management al ariilor protejate, suplimentând resursele pe care Statul le poate asigura acestui domeniu. Acest lucru este însă dificil sau chiar imposibil în lipsa unui sistem funcțional, eficient și a resurselor necesare, de asigurarea cărora sunt responsabile, în principal, instituțiile Statului. O viitoare Strategie pentru sistemul național de arii protejate va trebui să stabilească în mod participativ modul de împărțire a responsabilităților și posibilele parteneriate pentru implementare.

În cele ce urmează sunt prezentați cei 6 piloni împreună cu argumentele care justifică necesitatea măsurilor propuse și o listă sintetică a acestor măsuri.

NOTĂ: indicatorii sunt orientativi; finalizarea lor și stabilirea unor valori exacte, adecvate, necesitănd un efort suplimentar.

Pilonul 1: Rețea de arii naturale protejate reprezentativă și coerentă

Obiectiv:

Sistemul de arii protejate al României asigură conservarea valorilor naturale și culturale reprezentative și conectivitatea necesară pentru conservarea biodiversității, respectiv a peisajului.

Viziunea pornește de la premisa că păstrarea echilibrului naturii reprezintă un instrument pentru asigurarea bunăstării societății.

Acest obiectiv vizează 3 aspecte esențiale:

- **Asigurarea conservării:** deși ariile protejate pot avea funcții complexe, asigurarea conservării valorilor pentru care au fost declarate trebuie să fie întotdeauna prioritară. Designul și managementul acestora trebuie să reflecte acest obiectiv și necesitățile de conservare ale valorilor pentru care au fost declarate. Rețeaua de arii protejate trebuie să includă, după caz, întreaga gamă de regimuri de management, de la zonele de non-intervenție și până la zonele de dezvoltare și utilizare durabilă a resurselor, în concordanță cu particularitățile și necesitățile fiecărei zone.

- **Asigurarea reprezentativității:** în primul rând este necesar ca toate valorile naturale și culturale asociate reprezentative și semnificative pentru România să beneficieze de regimul adecvat de protecție sau conservare.

- **Conectivitatea și coerența:** demersurile de conservare a biodiversității la nivel național pot fi cu adevărat eficiente doar în cadrul unei rețele de zone protejate conectate, care să permită mobilitatea speciilor și menținerea funcționalității proceselor ecologice. În lipsa conectivității, ariile protejate izolate nu pot avea impactul dorit.

Principalele direcții necesare pentru îndeplinirea obiectivului acestui pilon strategic presupun:

1. **Menținerea integrității ariilor protejate existente** în cadrul rețelei actuale de arii naturale protejate, prin prisma obiectivelor de conservare pentru care au fost declarate și calibrarea acestora pe valorile existente în teren.
2. **Extinderea actualei rețele** prin declararea de noi arii protejate de interes național.

3. Ajustarea zonării interne în acord cu valorile naturale pentru care au fost declarate, necesitățile acestora de con-servare și luând în considerare criteriile IUCN pentru cate-goriile de management ale ariilor protejate.	Direcțiile de acțiune și măsurile necesare în acest scop sunt descrise în tabelul următor.
4. Asigurarea conectivității la nivelul rețelei de arii natu-rale protejate.	

Pilonul 1: Rețea de arii protejate reprezentativă și coerentă
Obiectiv: Sistemul de arii protejate al României asigură conservarea valorilor naturale și culturale reprezentative și conectivitatea necesare pentru conservarea biodiversității, respectiv a peisajului.

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
1.1.	Re-evaluarea obiectivelor de conservare pentru ariile naturale protejate existente	Stabilirea de proceduri pentru re-evaluarea obiectivelor de conservare și calibrarea cu realitatea din teren	Proceduri și indicatori de evaluare (parte din Pilonul 2)	1
			% arii naturale protejate re-evaluate și obiective de management validate/ajustate/recalibrate	
1.2.	Extinderea ZPI, ZPS în parcuri naționale până la cel puțin 75% din suprafața fiecărui parc național	Clarificarea și completarea legislației Realizarea de studii științifice pentru susținerea extinderii, inclusiv pentru fundamentarea socio-economică cu implicarea universităților, institutelor de cercetare și experților Stabilirea și implementarea unei strategii naționale de revizuire a zonării în parcuri naționale și naturale și atingerea obiectivului de 75% ZPS și ZPI pentru fiecare parc național. Această strategie trebuie să stabilească și modul de implicare a factorilor interesați. Adoptarea unei metodologii unitare de zonare internă (în funcție de obiectivele de management stabilite în urma procesului de re-evaluare inclus în măsura 1.1.). Aplicarea acesteia cu prioritate pe terenuri proprietate de Stat și doar cu acordul proprietarilor, pentru restul terenurilor. Realizarea de norme tehnice pentru renaturarea pădurilor care vor fi introduse în ZPI și ZPS Revizuirea planurilor de management ale AP din perspectiva zonării intern Acordarea de plăți compensatorii pentru factorii interesați afectați de restricții Informarea, conștientizarea și consultarea factorilor interesați relevanți	% parcuri naționale cu studii de fundamentare pentru extinderea ZPI și ZPS Strategie națională pentru revizuirea zonării Cel puțin 2 parcuri naționale au 75% în ZPI, ZPS (2025) Toate parcurile naționale au plan realist de extindere a ZPS + ZPI (2019) Metodologie unitară de zonare internă Norme tehnice pentru renaturarea pădurilor % planuri de management revizuite conform noii zonări	1
1.3.	Asigurarea dobândirii statului de SAC pentru SCI-urile din rețeaua actuală de arii protejate, conform obligațiilor asumate față de UE	Stabilirea unui plan de acțiune național pentru asigurarea dobândirii statului de SAC al SCI-urilor din România	% SAC din total SCI (țintă 100%)	1
1.4.	Analiza necesității și a oportunității recunoașterii de noi categorii/tipuri de arii protejate și legiferarea acestora, dacă este cazul	Pregătirea fundamentării schimbărilor legislative Integrarea conceptului de „zone de sălbăticie” în legislație și strategiile naționale Analiza zonelor potențiale pentru declararea noilor	Studiu de fundamentare Criterii și principii de desemnare Legislație adaptată	1

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
	(e.g. categoria Ib IUCN – „zone de sălbăticie”, sau arii conservate de comunitățile locale („community conserved areas” – en.), ”arii protejate urbane”, „coridoare ecologice”, etc)	tipuri de arii protejate Identificarea măsurilor necesare pentru asigurarea declarării zonelor de natură sălbatică (sau „zonă de sălbăticie”) Stabilirea criteriilor și principiilor adaptate pentru desemnarea noilor categorii de arii protejate Analiza potențialului pentru integrarea managementului AP în zone de sălbăticie	pentru a permite integrarea noilor categorii de AP în sistemul național	
1.5.	Asigurarea conectivității la nivelul rețelei de AP prin identificarea coridoarelor ecologice critice și stabilirea măsurilor de conservare pentru acestea	Identificarea posibilităților de asigurare a conectivității în și între AP la nivel național printr-un studiu de fundamentare și o strategie unitară Asigurarea transparenței procesului pentru public și factorii interesați și asigurarea implicării directe a celor din urmă Integrarea inițiativelor existente în direcția asigurării conectivității (perdele forestiere, PVRC, HN VF etc.) Utilizarea studiilor existente pentru identificarea coridoarelor critice la nivel național și refacerea funcționalității acestora acolo unde este cazul (de ex. prin perdele forestiere în sud) Armonizarea procedurilor de lucru și a standardelor privind managementul operațional în AP (e.g. colectarea datelor și informațiilor, analiza lor, monitorizarea speciilor și eficienței managementului), pentru a facilita colaborarea între AP diferite, în vederea asigurării conectivității Includerea în planurile de management a zonelor cu rol de coridor ecologic identificate în cadrul AP și gestionarea lor ca atare Realizarea de planuri de acțiune comune între AP învecinate, pentru asigurarea conectivității ecologice Stabilirea unui set de măsuri minime pe grupuri de specii Identificarea surselor de finanțare (indicator praguri de finanțare) Atribuirea administrării coridoarelor din afara AP și creșterea capacității în acest scop (personal pregătit în alte domenii, resurse alocate) Includerea coridoarelor în PUZ/PUG/alte planuri	Strategie națională de asigurare a conectivității ecologice pentru rețeaua de AP Măsuri coerente de management definite în ariile protejate existente, care au rol critic ca și coridoare și management coordonat (2023) Proceduri de lucru unitare în AP (2020) Coridoare naționale identificate și măsuri reflectate în planuri sectoriale (2027)	1
1.6.	Desemnarea de arii protejate de interes național în zone cu valori naturale și culturale critice	Clarificarea și standardizarea procedurilor de desemnare și stabilirea de criterii de prioritizare pentru desemnarea de AP de interes național Analiza GAP pentru identificarea de noi zone eligibile pentru instituirea unui regim de conservare prin arii protejate (ex. parcuri naționale, rezervații naturale) Fundamentarea socio-economică pentru înființarea noilor arii protejate	Analiza GAP (analiza reprezentativității actualului sistem de arii protejate) la nivel național și număr/ suprafețe zone adecvate pentru desemnare identificate (2025) Număr de arii protejate noi declarate – ex. parcurile naționale Făgăraș, Ciucaș, ș.a. (2023) Număr de arii protejate	1

Nr.	Măsurî	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
			extinse cu scop de îmbunătățire a gradului de acoperire a valorilor de interes național	
1.7.	Stimularea, monitorizarea și susținerea procesului de desemnare de noi situri Natura 2000, în acord cu obligațiile asumate față de UE	Analiza GAP Desemnarea de noi situri	Număr situri declarate/ extinse % din regiunea biogeografică/nr specii și habitate conservate	3

Pilonul 2: Sistem eficient de management

Obiectiv:

Modul de organizare al sistemului și proceselor de management contribuie la îndeplinirea rolului și obiectivelor ariilor protejate într-un mod eficient și eficace, permițând actorilor sociali responsabili și interesați să se implice activ.

În actualul sistem de management al ariilor protejate Statul reprezintă actorul principal, însă responsabilitatea de management este delegată unei diversități de actori sociali. Acest sistem poate fi clasificat ca **guvernanță de Stat cu delegarea managementului** („governmental governance – government delegated management”), cu elemente de guvernanță colaborativă, conform clasificării IUCN a tipurilor de guvernanță pentru ariile protejate. Acest sistem dispune de numeroase mecanisme care permit împărțirea autorității și responsabilității de management de către un număr mare de actori (e.g. prin co-custodie, parteneriate legalizate sau pe bază de înțelegere neînregistrată legal în implementarea managementului). În cazul ariilor protejate care necesită structuri speciale de management este posibilă o abordare participativă a managementului prin implicarea factorilor interesați (e.g. prin mecanisme participative specifice domeniului precum Consiliile Consultative și Consiliile Științifice, prin prevederile legislative privind necesitatea implicării factorilor interesați în diferite etape ale procesului de management). Posibilitățile de colaborare și implicare a unui număr mare de actori sociali reprezintă o oportunitate pentru mobilizarea resurselor necesare pentru managementul ariilor protejate.

Până la mijlocul anului 2018, acest sistem permitea și un alt mod de gestionare, prin convenții de custodie încheiate de diverse entități private sau de Stat cu autoritatea de mediu. Conceptul de custode a fost însă eliminat printr-o modificare legislativă nefundamentată, Statul propunându-și să preia, în viitorul apropiat, toate ariile protejate administrate de custozi într-un sistem de administrare centralizat. Ministerul Mediului și Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate sunt responsabili de elaborarea cadrului normativ în care se realizează managementul, coordonarea acestui sistem și

asigurarea coerenței abordărilor de management. Eficiența și eficacitatea managementului ariilor protejate presupune realizarea acțiunilor necesare și adecvate cu utilizarea optimă a resurselor disponibile. În acest moment nu sunt cunoscute nici eficiența ariilor protejate în conservarea valorilor pentru care au fost declarate, nici eficiența sistemului actual de management și a diferitelor moduri de organizare propuse sau testate în România. Deși în practică sunt utilizate sisteme de monitorizare și evaluare a rezultatelor (e.g. sistemul de criterii de performanță al RNP, sistemul de raportare al Ministerului, diferite sisteme proprii utilizate de diferite organizații), acestea nu sunt unitare și comparabile, iar rezultatele nu sunt analizate în raport cu resursele alocate pentru atingerea lor sau prioritățile de acțiune.

Structura și modul de funcționare al sistemului de management în sine sunt principalii factori de care depinde eficiența sa. Prin prisma acestei viziuni, pentru asigurarea eficienței ariilor protejate în atingerea obiectivelor lor sunt relevante:

- (1) **Sistemul în sine**, prin modul de organizare al structurii și funcționarea sa (e.g. forma de guvernanță, tipurile de actori sociali responsabili, atribuțiile acestora, relațiile dintre ei, mecanismele de asigurare a funcționării sistemului, resursele necesare funcționării, etc);
  - (2) **Sistemul de asigurare a calității managementului ariilor protejate** – respectiv sistemul de monitorizare a eficienței managementului (setul de indicatori de măsurare a eficienței, impactului și mecanismul intern de funcționare și modul de analiză și integrare a rezultatelor în sistemul de decizie);
  - (3) **Planurile și strategiile care permit optimizarea funcționării sistemului de management** – incluzând și integrând pe orizontală și verticală strategiile și planurile privind conservarea biodiversității și managementul ariilor protejate și planurile sectoriale de la toate nivelurile de decizie (național până la planurile de management ale ariilor protejate) și prioritizând intervențiile necesare;
  - (4) **Coordonarea actorilor implicați** atât de la nivel central (de către instituțiile guvernamentale responsabile) cât și intern, în cadrul comunității de actori și grupuri de acțiune implicate direct sau indirect în managementul ariilor protejate și protecția naturii, în general.
- În ce privește structura sistemului de management, membrii Coaliției consideră optimă o abordare care permite posibilitatea implicării oricăror entități de Stat sau private în administrarea ariilor protejate, adică a oricăror persoane ju

¹²La data elaborării acestei viziuni, înainte de intrarea în vigoare a OUG 13/2018 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției mediului.
¹³Borrini-Feyerabend, G., N. Dudley, T. Jaeger, B. Lassen, N. Pathak Broome, A. Phillips and T. Sandwith (2013). Governance of Protected Areas: From understanding to action. Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 20, Gland, Switzerland: IUCN. xvi + 124pp - pg. 44 http://cmsdata.iucn.org/downloads/governance_of_protected_areas____from_understanding_to_action.pdf

ridice care dovedesc că au capacitatea și expertiza necesară, cu condiția să nu se afle în conflict de interese cu obiectivele de management ale ariei protejate. Astfel, în viziunea acestei abordări strategice, este necesar un sistem în care Statul, prin instituțiile sale (ANANP împreună cu Ministerul Mediului), să asigure coordonarea, monitorizarea, controlul și alocarea de resurse de la nivel central pentru managementul ariilor protejate, dar nu și managementul direct al acestora (din rațiuni de capacitate și evitarea posibilelor conflicte de interese). Considerăm că o astfel de abordare poate asigura coerența și eficiența sistemului și poate stimula aportul de resurse la managementul ariilor protejate din partea actorilor implicați.

Pentru ca acest sistem, bazat pe implicarea unei mari diversități de actori, să fie eficient și eficace, este necesar ca administratorii:

- să fie selectați în baza unor principii și criterii clare, bine definite
- să beneficieze de finanțare și coordonare din partea Statului pentru implementarea planurilor de management
- să fie evaluați periodic de către Stat, pe bază de criterii de performanță.

Măsurile propuse pentru îndeplinirea acestei viziuni cu scopul creșterii eficienței managementului ariilor protejate au în vedere:

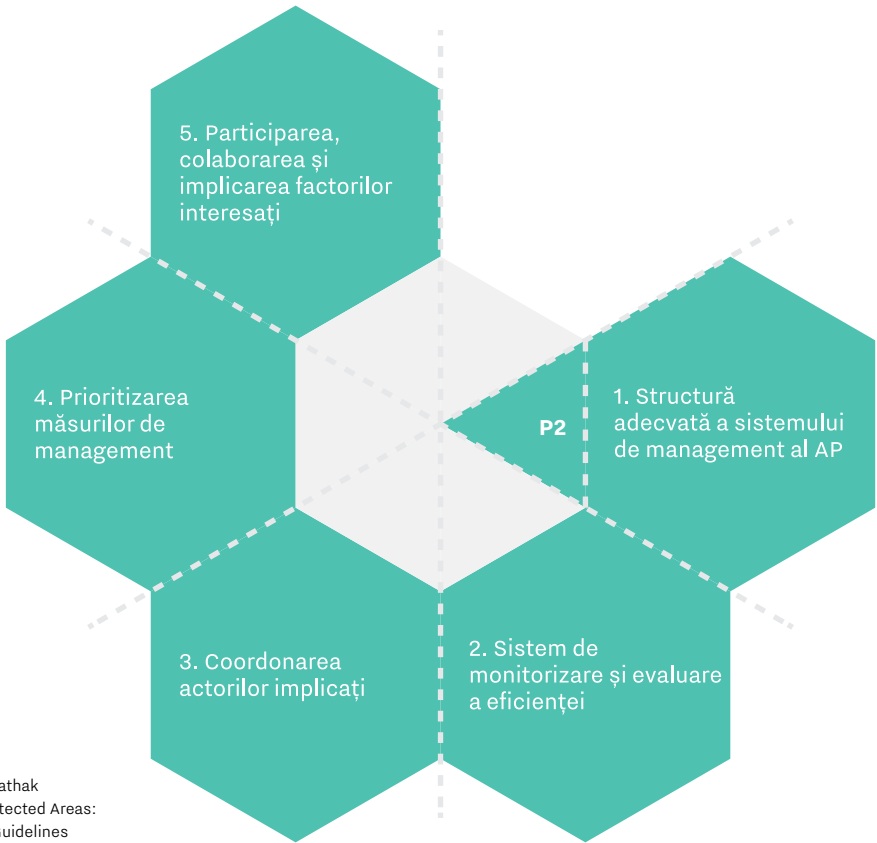
1. **Asigurarea unei structuri optime a sistemului de management al ariilor protejate**, bazat pe un model participativ și colaborativ, care permite tuturor actorilor competenți să-și aducă aportul la asigurarea funcționalității acestuia. Păstrarea modelului de guvernantă de Stat cu posibilitatea de delegare a managementului și promovarea altor tipuri de sisteme de decizie și management (ex. private, colaborative, etc), conform recomandărilor de la nivel internațional¹⁴.

2. **Dezvoltarea unui sistem unitar și adecvat** de măsurare a eficienței managementului ariilor protejate, în baza căruia să fie luate decizii eficiente de management.

3. **Creșterea coerenței** și asigurarea unui caracter unitar al demersurilor realizate de diferiți actori printr-o mai bună coordonare, îmbunătățirea calității participării și implicării factorilor interesați, creșterea nivelului de colaborare a actorilor care pot contribui cu resurse la managementul ariilor protejate.

4. **Prioritizarea acțiunilor de management** și concentrarea eforturilor asupra aspectelor esențiale.

Direcțiile de acțiune și măsurile necesare în următorii 10 ani sunt descrise în tabelul de la pagina următoare.

¹⁴Borrini-Feyerabend, G., N. Dudley, T. Jaeger, B. Lassen, N. Pathak Broome, A. Phillips and T. Sandwith (2013). Governance of Protected Areas: From understanding to action. Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 20, Gland, Switzerland: IUCN. xvi + 124pp - pg. 44 http://cmsdata.iucn.org/downloads/governance_of_protected_areas___from_understanding_to_action.pdf

Pilonul 2: Sistem eficient de management

Obiectiv: Modul de organizare al sistemului și proceselor de management contribuie la îndeplinirea rolului și obiectivelor ariilor protejate într-un mod eficient și eficace, permițând actorilor sociali responsabili și interesați să se implice activ.

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
2.1.	Stabilirea unei structuri optime de management, care să poată asigura atingerea scopului ariilor protejate	Analiza participativă a sistemului de management și guvernantă și identificarea modului optim de organizare (actori responsabili, implicați, roluri, măsura în care se implică Statul și ceilalți actori, alocare de resurse)	Prevedere inclusă în lege pt ca orice entitate privată sau de Stat să aibă acces liber la administrarea ariilor protejate (cu condiția să dispună de capacitatea necesară, conform procedurilor legale) Elementele sistemului de tip co-management (IUCN) bine definite Noi sisteme de management definite (pe bază de guvernantă privată și a comunităților)	1
2.2.	Realizarea unui sistem de monitorizare și evaluare a eficienței managementului ariilor protejate	Stabilirea de criterii și indicatori comuni de monitorizare a eficienței managementului, care să includă și indicatori de măsurare a impactului AP pentru conservare și dezvoltare durabilă, care să permită stabilirea unor măsuri de îmbunătățire în baza nevoilor reale Realizarea unui sistem de monitorizare a impactului ariilor protejate coerent și transparent, coordonat de la nivel central Asigurarea funcționării mecanismelor care să permită luarea deciziilor în baza rezultatelor acestui sistem	Sistem de evaluare funcțional (2020) Mecanism de asigurare a transparenței funcțional (2020) Priorități identificate pentru perioada 2023 – 2027 (2022)	1
2.3.	Îmbunătățirea eficacității și eficienței sistemelor de guvernantă a ariilor protejate, prin creșterea rolului factorilor interesați în luarea deciziilor și management și creșterea calității proceselor participative	Îmbunătățirea legislației pentru a permite posibilitatea utilizării de modele de guvernantă diverse Definirea de indicatori de calitate și integrarea lor în sistemele de monitorizare a calității managementului Inițierea de platforme de dialog/colaborare, mai ales în cazul ariilor protejate care nu dispun de consiliu consultativ și științific Identificarea de mecanisme de încurajare a factorilor interesați, în special a comunităților locale să contribuie la eforturile de conservare Îmbunătățirea implicării factorilor interesați în activitatea Consiliilor Consultative	Legislația specifică include modelele de guvernantă promovate de IUCN Indicatori de calitate definiți și funcționali în practică (2023) Raport publicat privind calitatea implicării factorilor interesați (2026) Criterii de evaluare a eficacității mecanismelor participative definite (2019) Cel puțin 40% din ariile protejate sunt recunoscute ca având o bună guvernantă (2027) Măsuri de creștere a rolului comunităților locale în luarea deciziilor reflectate în legislație (2027)	1
2.4.	Asigurarea cadrului legal necesar pentru	Revizuirea procedurii de avizare a administratorilor (pentru coerență și clarificarea statutului)	Îmbunătățirea cadrului legal privind ariile	1

Nr.	Măsurî	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
	armonizarea activităților diferitelor sectoare de activitate în arii protejate și pentru asigurarea unei abordări unitare în rândul reprezentanților acestora	administratorilor și a regimului avizelor eliberate de aceștia), precum și separarea de procedura de atribuire Clarificarea obiectivelor de conservare și a măsurilor de management pentru a evita abuzurile Implicarea administratorilor încă din faza de dezvoltare a planurilor, nu doar în faza de avizare	protejate (2023) Legi ale sectoarelor cheie armonizate cu legea ariilor protejate (2025)	
2.5.	Încurajarea parteneriatelor dintre administratori și factorii interesați, în vederea implementării planurilor de management a ariilor protejate și a programelor definite la nivel național	Elaborarea (finalizarea) criteriilor de parteneriate strategice funcționale Identificarea și promovarea cazurilor de parteneriate strategice de succes Realizarea unui mecanism simplu și funcțional pentru asigurarea dialogului cu factori interesați și a implicării factorilor interesați cheie în eficientizarea managementului sistemului de arii protejate	Cel puțin 50% din ariile protejate care au fost atribuite în administrare au parteneriate funcționale cu factori interesați cheie, contribuția acestora la implementarea planurilor de management fiind demonstrată	1
2.6.	Definirea programelor prioritare de conservare de interes național și canalizarea resurselor în asigurarea funcționalității permanente a acestora	Analiza necesităților și priorităților în conservarea naturii din România, în mod participativ și printr-o analiză transdisciplinară Identificarea mecanismelor de sprijin tehnic și financiar a administratorilor pentru implementarea acestora	Cel puțin 3 programe prioritare aprobate (2019) – ex. pt. carnivore mari pe baza planurilor de management Mecanisme de sprijin funcționale (2021)	1
2.7.	Îmbunătățirea comunicării și coordonării între administratorii de AP și dintre aceștia și toate autoritățile responsabile cu acest domeniu	Înființarea unui grup de lucru interministerial care să lucreze la strategii și modificări legislative, armonizare legislativă Armonizarea procedurilor de planificare și implementare a managementului (ghiduri de bune practici) Crearea unei platforme care să centralizeze proiectele și inițiativele realizate de diferite entități în domeniul AP, pentru a evita redundanța Realizarea unei platforme de dialog comune și îmbunătățirea comunicării dintre ANANP, ANAAP, Coaliție, Administratori, etc. Întâlniri periodice între organizațiile care gestionează/administrează AP Implicarea tuturor actorilor relevanți în procesele de decizie	Inițiative comune Grupuri de lucru relevante Platforme de lucru comune Proceduri comune, unitare	1
2.8.	Îmbunătățirea transparenței prin asigurarea accesului la datele și informațiile publice privind ariile protejate	Îmbunătățirea și adaptarea platformelor existente cu informații și date privind ariile protejate (inclusiv financiare) Accesibilizarea rezultatelor (date și informații) din proiectele realizate în domeniu și programele naționale de inventariere și monitorizare a biodiversității Seturile de date spațiale aferente să fie realizate în mod efectiv și unitar, cu respectarea specificațiilor tehnice INSPIRE	Pagini web complete și funcționale permanent, actualizate cu toate informațiile necesare factorilor interesați, pentru a contribui activ la managementul ariilor protejate, respectiv publicului, pentru a monitoriza eficiența sectorului	1

Pilonul 3: Resurse financiare și tehnice pentru management

Obiectiv:

Necesarul de resurse pentru funcționarea eficientă a sistemului de management al ariilor protejate este asigurat în mod continuu, la un nivel adecvat, care permite îndeplinirea obiectivelor de management.

Pentru siturile Natura 2000, România are obligația de a asigura finanțarea necesară atingerii obiectivelor de management ale siturilor (Strategia de Conservare a Biodiversității a UE – Acțiunea 2). În egală măsură, menținerea valorilor naturale și culturale de patrimoniu din ariile protejate de interes național și comunitar este imposibil de realizat în lipsa resurselor financiare. Acest pilon este așadar, prioritar. În acest moment, responsabilitatea pentru asigurarea resurselor financiare pentru managementul ariilor protejate din România este delegată actorilor privați și publici, fără nici o contribuție directă de la bugetul de Stat (cu excepția ARBDD și RNP Romsilva). De asemenea, România nu dispune încă de o strategie de finanțare a ariilor protejate, prin care să fie asigurate resursele indispensabile îndeplinirii scopului pentru care rețeaua de arii protejate a fost declarată.

Măsurile necesare pentru acoperirea necesarului de resurse financiare și tehnice vizează:

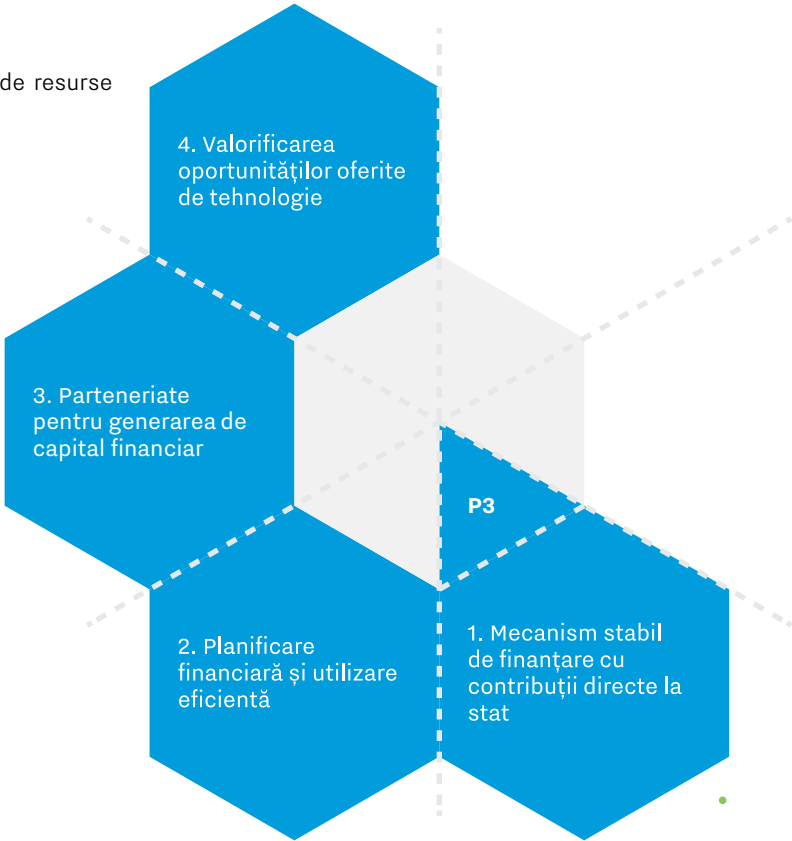
1. **Conceperea unui mecanism de finanțare stabil** la nivel național, bazat de principiul eficienței și eficacității, pe mai mulți piloni și o diversitate a surselor, care să-i asigure stabilitatea și sustenabilitatea. Acesta trebuie să aibă în vedere alocarea de resurse de la bugetul de Stat pentru acoperirea în mod echitabil și sustenabil a costurilor conservării, atât pentru managementul ariilor protejate, cât și pentru compensarea costurilor suportate de alți factori interesați.

2. **Îmbunătățirea planificării financiare** aferente managementului ariilor protejate, accesibilizarea surselor publice de finanțare (ex. POIM, AFM) pentru administratorii acestora.

3. **Dezvoltarea parteneriatelor cu mediul de afaceri și comunitățile locale** pentru generarea de capital financiar pentru conservarea naturii și dezvoltare durabilă.

4. **Valorificarea oportunităților oferite de tehnologiile moderne** și a capitalului de cunoștințe practice („know how”) disponibile în domeniul conservării.

Măsurile și posibilele acțiuni ce pot contribui la atingerea obiectivului în următorii 10 ani sunt prezentate în tabelul de la pagina următoare.

Pilonul 4: Capacitate profesională și instituțională

Obiectiv:

Sistemul de management al ariilor protejate beneficiază de capacitatea individuală și instituțională necesare pentru a-și atinge obiectivele.

Un element central sistemului de management al ariilor protejate este capacitatea umană și instituțională/organizațională. Pentru ca demersurile de management să aibă succes este imperativ necesar ca instituțiile și organizațiile responsabile de administrarea ariilor protejate să dispună de personal suficient, profesionist, cu un grad înalt de calificare și o conduită profesională adecvată, bine motivat și stimulat să se dezvolte din punct de vedere profesional. Organizațiile și instituțiile responsabile trebuie să asigure cadrul funcțional necesar pentru valorificarea competențelor individuale.

Măsurile necesare asigurării capacității profesionale și organizaționale pentru un management eficient al ariilor protejate prevăd:

1. **Asigurarea capacității instituționale și organizaționale** (structuri, proceduri interne de funcționare, resurse, standarde de calitate, etc), a unor instituții și organizații puternice și funcționale

2. **Asigurarea capacității individuale** prin intermediul unui sistem de formare și dezvoltare profesională care să permită creșterea și menținerea nivelului de competență și profesionalism în managementul ariilor protejate, în acord cu nevoile reale ale domeniului.

3. **Asigurarea cadrului intern** necesar valorificării competențelor individuale în baza performanțelor profesionale reale și care să permită avansarea în funcție, în raport cu nivelul real de competență.

4. **Asigurarea unui mediu de lucru motivațional**, care să stimuleze performanța profesională.

5. **Profesionalizarea managementului ariilor protejate**, prin asigurarea ocupațiilor adecvate și recunoscute, a unui sistem de recrutare și angajare bazat pe competențele reale, necesare în managementul ariilor protejate.

Măsurile propuse pentru următorii 10 ani sunt prezentate în tabelul următor și includ principalele aspecte prevăzute în cadrul **Planului Regional pentru Creșterea Capacității Profesionale pentru Managementul Ariilor Protejate din România și Republica Moldova**, realizat în 2016 cu participarea reprezentanților principalelor autorități responsabile pentru managementul ariilor protejate din cele două țări.

Pilonul 4: Capacitate profesională și instituțională

Obiectiv: Sistemul de management al ariilor protejate beneficiază de capacitatea individuală și instituțională necesare pentru a-și atinge obiectivele.

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
4.1.	Realizarea cadrului legal și procedural necesar pentru calificarea și dezvoltarea profesională individuală pentru managementul ariilor protejate și conservarea biodiversității	Identificarea și elaborarea standardelor ocupaționale necesare a fi elaborate pentru asigurarea cadrului de profesionalizare a managementului AP	Pregătirea de bază, necesarul minim de competențe și personal pentru echipele de management al AP reglementate Statutul personalului angajat în administrarea ariilor naturale protejate	1
4.2.	Asigurarea cadrului instituțional necesar dezvoltării profesionale în sectoare conexe relevante, care să permită integrarea obiectivelor ariilor protejate în alte domenii	Elaborarea procedurilor/regulamentelor interne necesare pentru dezvoltare profesională bazată pe competențe Elaborarea criteriilor de angajare și promovare bazată pe competențe Asigurarea capacității profesionale la nivelul necesarului impus de planurile de management	Comisie/Grup de lucru interdisciplinar activ la nivel național și implicat în dezvoltarea cadrului normativ și instituțional (2019) Proceduri/regulamente interne (2020)	2
4.3.	Alocarea de resurse financiare pentru asigurarea atât a necesarului optim de personal cât și a dezvoltării profesionale a personalului angajat în managementul ariilor protejate, la toate nivelurile	–	% din buget alocat pentru activități de dezvoltare profesională și instituțională/ organizațională Număr angajați față de numărul optim de angajați stabilit pe baza încărcăturii din planurile de management sau alte documente de planificare	1
4.4.	Crearea unui sistem de formare profesională continuă axat pe competențe și consolidarea sistemului ocupațional existent, pentru dezvoltarea profesională individuală și instituțională	Realizarea de standarde ocupaționale adecvate, în vigoare pentru ocupațiile relevante, armonizate cu sistemul de competențe IUCN, CN, EQF și ESCO	Standarde ocupaționale adecvate, în vigoare pentru ocupațiile relevante Programe de formare profesională continuă interne și externe adaptate necesităților reale ale sistemului de management Programe educaționale la nivel preuniversitar și universitar adaptate necesităților practice de formare profesională pentru conservare și managementul biodiversității Resurse pentru învățare disponibile (programe, material, ghiduri de bună practică) Sistem funcțional de certificare a calității furnizorilor de formare Instrumente tehnice disponibile pentru	2

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
			învățare și împărtășirea resurselor (biblioteci virtuale, platforme web, etc)	
4.5.	Asigurarea unor sisteme interne de evaluare a performanței și creștere profesională axate pe competențe	Realizarea unui sistem de criterii de competență și performanță bazat pe competențe Evaluarea periodică a necesarului de formare și dezvoltare profesională la nivel de sistem de MAP Realizarea unui sistem unitar, la nivel național, de evaluare e performanței, coordonat de la nivel central Asigurarea implementării și monitorizării Planului Strategic Regional pentru Dezvoltarea Capacității Profesionale pentru Managementul Ariilor Protejate în România și Republica Moldova	Evaluări periodice a competențelor personalului angajat în managementul AP, la toate nivelurile Sistem de evidență a formării profesionale Analiza periodică a necesarului de formare Persoane desemnate în cadrul autorităților centrale (Minister, ANANP) cu atribuții pentru implementarea, monitorizarea și coordonarea activităților din Planul Strategic	1

Pilonul 5: Conștientizare publică și acceptanță socială

Obiectiv:

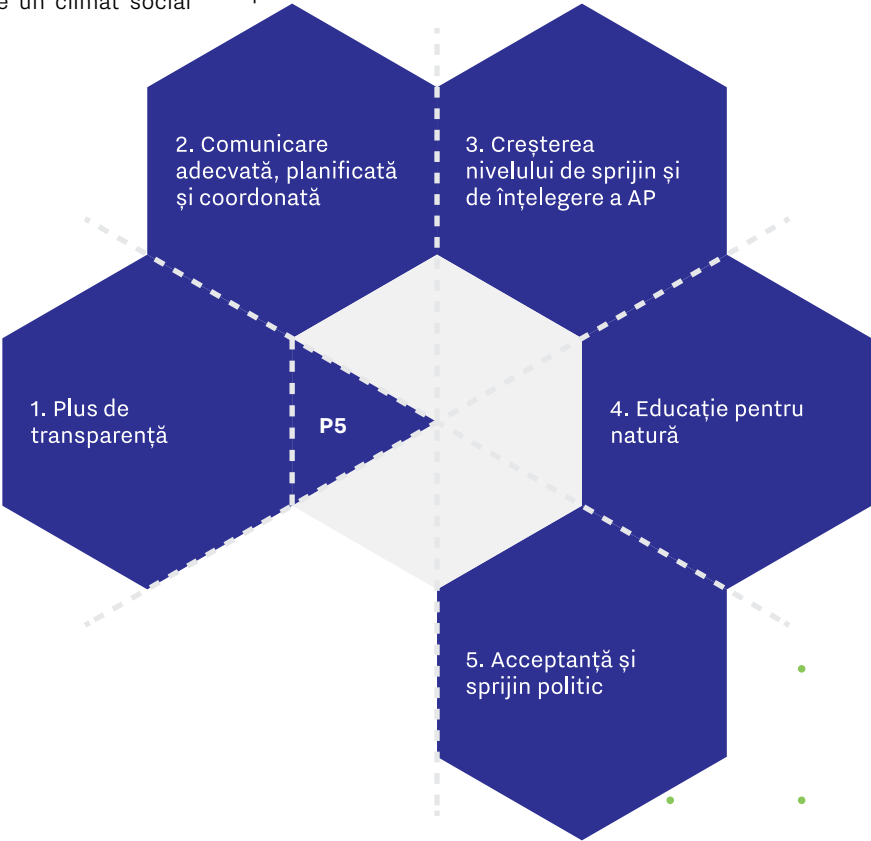
Rolul și importanța protecției naturii și ariilor protejate sunt înțelese și acceptate de factorii interesați, publicul larg și noile generații, care sunt interesați și activi în a le sprijini.

Pentru ca implementarea măsurilor de management să beneficieze de susținere publică, într-un cadru social care să sprijine aceste demersuri, ariile protejate trebuie să fie acceptate de întreaga societate pentru valoarea și importanța lor. Acest aspect se răsfrânge asupra eficienței managementului lor pe termen lung. Pentru ca publicul larg să sprijine demersurile de conservare a patrimoniului național și să conștientizeze valoarea lor, este necesară creșterea transparenței activității din domeniu și o informare mai clară, adaptată nivelului de înțelegere a fiecărui grup țintă și coerentă la nivel național.

Comunicarea, dezvoltarea unei percepții și înțelegeri adecvate din partea publicului larg și educația, trebuie să reprezinte preocupări constante ale activităților de management a ariilor protejate. În prezent, în România, acest domeniu este însă deficitar, fapt care alimentează și menține un climat social

bazat pe neîncredere, suspiciune și atitudini negative, cel mai adesea nejustificate, la adresa demersurilor de protecție a naturii. De aceea, comunicarea adecvată și coerentă trebuie să reprezinte o prioritate în următorii 10 ani. Măsurile propuse au în vedere următoarele aspecte:

- 1. **Creșterea transparenței datelor** și informațiilor privind ariile protejate și facilitarea accesului public la informații privind ariile protejate.
- 2. **Comunicarea adecvată, unitară și coordonată a ariilor protejate** (rol, valori, aspecte de management, beneficii), în baza unei Strategii Naționale de Comunicare pentru Protecția Naturii.
- 3. **Creșterea nivelului de înțelegere** a importanței ariilor protejate și protecției naturii și creșterea nivelului de sprijin pentru acest domeniu din partea publicului larg și a factorilor interesați.
- 4. **Asigurarea unei educații adecvate a tinerei generații**, care să asigure perpetuarea preocupărilor pentru protecția naturii pe termen lung.
- 5. **Dezvoltarea acceptanței și a sprijinului politic** pentru acest domeniu și integrarea obiectivelor acestui sector cu politicile altor sectoare.

Pilonul 5: Conștientizare publică și acceptanță socială

Obiectiv: Rolul și importanța protecției naturii și ariilor protejate sunt înțelese și acceptate de factorii interesați, publicul larg și noile generații, care sunt interesați și activi în a le sprijini.

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
5.1.	Dezvoltarea și agrearea unei abordări strategice unitare la nivel național pentru conștientizarea publicului și factorilor interesați cu privire la conservarea naturii și ariile protejate	Realizarea unui studiu de percepție a ariilor protejate Stabilirea unei strategii comune de comunicare a ariilor protejate, cu implicarea tuturor factorilor interesați relevanți, inclusiv a altor sectoare (stabilirea unei viziuni, a mesajelor comune etc.), a unei abordări coerente și a unui mod de lucru colaborativ	Strategia națională de conștientizare adoptată și urmată de instituțiile responsabile Campanii și programe permanente de informare și conștientizare, care reflectă obiectivele strategice și necesitățile concrete	1
5.2.	Creșterea transparenței și accesibilizarea informațiilor publice privind ariile protejate	Revizuirea conținutului platformelor publice existente și actualizarea lor cu toate informațiile necesare, la timp Îmbunătățirea mecanismului de informare privind deciziile legate de arii protejate, astfel încât să permită mai buna implicare a factorilor interesați	Platforme funcționale, complete, coordonate	1
5.3.	Realizarea unui program național de conștientizare și promovare a ariilor protejate	Conceperea unui program care să permită implementarea Strategiei	Program elaborat, actori identificați și acțiuni planificate în detaliu, cu implementare concretă începută	1
5.4.	Dezvoltarea unor mecanisme și instrumente care să faciliteze comunicarea AP și a aspectelor de management al acestora	Armonizarea instrumentelor existente (site-urile CHM, Ministerului Mediului, platformele web-GIS) Identificarea necesarului de alte platforme sau instrumente care să permită comunicarea Realizarea unui ghid național de bune practici în comunicarea și conștientizarea în ariile protejate	Platforme, structuri organizaționale (comisii), proceduri consultative	1
5.5.	Realizarea unui program național de educație pentru natură	Identificarea temelor și realizarea unui program în care ariile protejate să aibă un rol critic, contribuind astfel la creșterea generațiilor viitoare, care să nutrească un real respect pentru ariile protejate și să contribuie în mod activ la obiectivele acestora Integrarea programului în programele de educație formală	Program național planificat și resurse de implementare identificate (2020) Programele de educație școlară și manualele de educație integrate cu programul de educație pentru natură	1

Pilonul 6: Contribuția ariilor protejate la dezvoltarea durabilă

Obiectiv:

Ariile protejate contribuie la creșterea calității vieții tuturor locuitorilor țării și la dezvoltarea durabilă, oferind atât beneficii directe, cât și modele de sustenabilitate, în armonie cu obiectivele de conservare. Reprezintă, de asemenea, principalul mijloc de promovare a unicității valorilor naturale și culturale ale României, la nivel european și mondial.

În ariile protejate valorificarea extensivă a resurselor naturale și intervenția umană echilibrată reprezintă, în anumite situații un factor important pentru conservarea valorilor naturale și culturale. De aceea, anumite categorii de arii protejate își propun ca obiective de management susținerea modurilor tradiționale de valorificare a resurselor locale și păstrarea peisajelor culturale. În același timp, ariile protejate pot contribui la dezvoltarea echilibrată pe termen lung, menținând o calitate a vieții ridicată la nivelul comunităților locale. Beneficiile multiple ale

ariilor protejate și capacitatea acestora de a contribui la calitatea vieții sunt încă insuficient cunoscute. Pentru păstrarea echilibrului la nivelul ariilor protejate și în afara acestora este necesar ca gestionarii ariilor protejate împreună cu factorii interesați responsabili pentru dezvoltarea teritorială locală să-și armonizeze obiectivele și să lucreze împreună.

Aspectele necesare a fi abordate pentru acest pilon includ:

- Dezvoltarea și adaptarea standardelor de bună practică** pentru dezvoltare social-economică în AP și gestionare a aspectelor social-economice legate de conservarea naturii pentru managerii de arii protejate.
- Evaluarea capacității reale** a ariilor protejate de a contribui la dezvoltarea locală în raport cu obiectivele prioritare de conservare.
- Crearea unui sistem de împărțire echitabilă a costurilor și beneficiilor** legate de conservare și acordarea de plăți compensatorii pentru cei afectați negativ de restricțiile de conservare.
- Crearea de mecanisme** pentru susținerea dezvoltării comunităților locale aferente ariilor protejate, compatibile și complementare obiectivelor de conservare.

5. **Susținerea abordării integrate** a dezvoltării teritoriale în zone model și asigurarea gestionării acestora în mod unitar (e.g. destinațiile de ecoturism, GAL-uri).

Pilonul 6: Contribuția ariilor protejate la dezvoltarea durabilă

Obiectiv: Ariile protejate contribuie la creșterea calității vieții tuturor locuitorilor României și la dezvoltarea durabilă, oferind atât beneficii directe, cât și modele de sustenabilitate, în armonie cu obiectivele de conservare. Reprezintă, de asemenea, principalul mijloc de promovare a unicității valorilor naturale și culturale ale României la nivel european și mondial.

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
6.1.	Conceperea și susținerea unui model de dezvoltare bazat pe valorificarea sustenabilă a resurselor naturale în comunitățile locale aferente AP	Susținerea investițiilor în activități economice alternative, sustenabile (prelucrarea lemnului, creșterea animalelor etc.).	Cel puțin 3 modele de dezvoltare identificate și sprijinite prin mecanisme viabile	2
6.2.	Dezvoltarea de politici și mecanisme dedicate dezvoltării comunităților locale din ariile protejate, în acord cu obiectivele de conservare și management al acestora	Analiza globală a caracteristicilor social-economice și a nevoilor de dezvoltare a comunităților aferente ariilor protejate la nivel național Stabilirea unor politici și strategii de dezvoltare dedicate acestor zone – asemănătoare și complementare cu cea pentru zona montană, zonele defavorizate, destinațiile ecoturistice etc. Analiza mecanismelor existente, a modificărilor legislative necesare etc. Crearea de mecanisme financiare dedicate dezvoltării durabile a acestor comunități (e.g. facilități fiscale, granturi, programe de finanțare, linii de finanțare dedicate, în cadrul programelor existente) Individualizarea comunităților (UAT) aferente ariilor protejate în planurile de amenajare a teritoriului ca zone speciale (e.g. după modelul din Legea muntelui, zonelor defavorizate din punct de vedere natural sau a fostelor zone miniere) și crearea de mecanisme de finanțare pentru acestea în acord cu obiectivele AP (e.g. scutiri de taxe, program de granturi pentru ecoturism, afaceri verzi etc.) Dezvoltarea de parteneriate public-private pentru promovarea ariilor protejate ca programe naționale pentru activități recreative în natură, combinat cu programe de educație (AP – laborator de educație în natură), hrană sănătoasă, programe de redescoperire a tradițiilor etc.	Raport de analiză a eficienței mecanismelor existente și propuneri de îmbunătățire Număr mecanisme de sprijin	1
6.3.	Asigurarea unui sistem funcțional de plăți compensatorii pentru proprietarii de terenuri din arii protejate afectați de restricții, integrând oportunitățile de finanțare oferite de Comisia Europeană și plățile compensatorii asigurate de Statul Român	Analiza necesarului de resurse Crearea unui mecanism de funcționare Facilitarea procesului de accesare al acestor plăți de către Administratorii AP prin oferirea de informații beneficiarilor, coordonarea obținerii de avize pentru plăți etc. (buget suplimentar necesar în acest scop) Informare, conștientizare, sprijin pentru accesarea plăților	% proprietari care au primit plăți compensatorii și plăți Natura2000 Plăți Natura 2000 asigurate (2020) Plăți compensatorii pentru proprietari și UAT cu păduri încadrate în TI, TII (2020)	1
6.4.	Elaborarea și adoptarea	Realizarea unor metodologii adecvate pentru	Număr ghiduri	2

Nr.	Măsuri	Posibile acțiuni	Indicatori și termene limită	Prioritate
	de bune practici pentru dezvoltarea social-economică în ariile protejate și modul de abordare al acestor aspecte în cadrul managementului ariilor protejate	analiză a componentei social-economice a managementului ariilor protejate și managementul acesteia (inclusiv raportarea la dezvoltarea comunităților locale, limitele dezvoltării, modele de abordare etc.) Realizarea de ghiduri de bune practici pentru dezvoltarea comunitară participativă în ariile protejate, care să permită o abordare unitară la nivel național (modele, principii și criterii pentru afacerile verzi care pot contribui efectiv la dezvoltarea comunităților locale din arii protejate) Crearea unui grup de lucru tematic inter-ministerial și inter-organizațional care să abordeze tematica aceasta		
6.5.	Evaluarea beneficiilor economice oferite de ariile protejate	Identificarea valorilor și analiza beneficiilor economice directe și indirecte în raport cu regimul de management al ariilor protejate Programe de conștientizare la nivel național a beneficiilor oferite de arii protejate		3
6.6.	Susținerea dezvoltării ecoturismului, atât în destinațiile ecoturistice existente la nivel național, cât și în afara acestora, cu precădere în zonele aferente ariilor protejate	Integrarea obiectivelor Strategiei Naționale de Ecoturism în managementul ariilor protejate	Număr planuri de management AP care abordează tema ecoturism - din total AP care au printre obiectivele de management și dezvoltarea unui turism durabil sau sprijinirea dezvoltării durabile a comunităților locale	1
6.7.	Integrarea obiectivelor de dezvoltare cu cele de conservare la nivel de planuri și strategii locale	Armonizarea planurilor sectoriale cu planurile de management ale AP Reflectarea obiectivelor AP în planurile teritoriale	Număr AP ale căror planuri de management sunt reflectate în planurile teritoriale și sectoriale	1
6.8.	Stimularea parteneriatelor pentru dezvoltare comunitară locală	Implicarea actorilor din mediul social și economic în activități legate de dezvoltarea comunitară la nivel local Creșterea nivelului de implicare al actorilor responsabili pentru arii protejate în dezvoltarea locală	Criterii de evaluare a parteneriatelor din perspectiva eficienței AP Număr AP cu parteneriate funcționale Număr total parteneriate funcționale	2
6.9.	Creșterea capacității sectorului de management al ariilor protejate pentru gestionarea aspectelor socio-economice și legate de dezvoltare locală	Identificarea necesarului de cunoștințe și competențe Identificarea și realizarea de parteneriate cu sectoare relevante pentru a oferi programe de creștere a capacității administratorilor pentru a cataliza programe de dezvoltare durabilă	Listă de competențe identificată Nr. Programe/proiecte de creștere a capacității administratorilor de AP pentru a contribui la dezvoltarea locală	1
6.10.	Realizarea unui program de creștere a capacității comunităților locale privind susținerea conservării în ariile protejate	Realizarea unei campanii de informare și conștientizare în comunitățile locale pentru înțelegerea beneficiilor AP și a rolului lor potențial în dezvoltarea durabilă sustenabilă Creșterea capacității la nivelul comunităților pentru dezvoltarea durabilă (dezvoltarea competențelor pentru crearea de afaceri verzi, ecoturism, etc).	Nr. programe/proiecte de creștere a capacității comunităților locale	1

Credit foto: Sandra Bartocha (coperta, p. 10, 11), Mircea Vergheleț (p. 4-5, 24, 25), Dan Dinu (p. 12, 21, 28, 30), Vlad Dumitrescu (p. 15, 25, 29, 35), Barbara & Christoph Promberger (p. 19), Mihai Moiceanu (p. 20), George Soare (p. 20-21) Florin Micu (p. 22), ACDB (p. 23), Dan Izvoreanu (p. 25), Daniel Rosengren (p. 26), George Soare (p. 27), Bogdan Ciungara (p. 29), Geo Butoeru (p. 56-57)

Concept grafic: Dragoș Lăzarin

Copyright © 2018 Federația Coaliția Natura 2000. Toate drepturile rezervate.

„Ariile naturale protejate sunt recunoscute de către publicul larg și autoritățile statului ca fiind vitale pentru România, asigură păstrarea unicității țării noastre în comunitatea europeană, contribuind la creșterea calității vieții și la dezvoltarea durabilă a societății românești.”

– Viziunea Coaliției Natura 2000

FEDERAȚIA

COALIȚIA NATURA 2000

Str. Lungă nr. 175, Brașov

România 500051

office@natura2000.ro

www.natura2000.ro

